

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra tělesné výchovy

**ANALÝZA ČASOVÉ A FINANČNÍ NÁROČNOSTI U VYBRANÝCH DRUHŮ
SPORTŮ**

ANALYSIS TIME AND COST DEMANDS FOR SELECTED SPORTS

Bakalářská práce

MARTIN KÖRBER

**Vychovatelství
Kombinované studium**

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Hrabinec, CSc.

PRAHA 15.5. 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením vedoucího práce doc. PhDr. Jiřího Hrabince, CSc.

V práci jsem použil/a informační zdroje uvedené v seznamu.

V Praze dne 15.5. 2015.

.....

vlastnoruční podpis

Anotace

Cílem práce je podrobná analýza finanční a časové náročnosti kopané, tenisu a snowboardingu u dětí a mládeže pro kategorii začátečníků, pokročilých a vrcholových sportovců.

První teoretická část přináší základní vhled od psychologických, sociologických a finančních aspektů volnočasových aktivit dětí a mládeže s důrazem na aktivity pohybové.

Druhá část je zaměřena na podrobný rozbor časové a finanční náročnosti pro jednotlivé sporty a výkonnostní kategorie. V závěru této části je provedeno jejich srovnání a podrobné zdůvodnění výsledků.

Klíčová slova

Časová náročnost, finanční náročnost, fotbal, tenis, snowboarding

Annotation

The aim of the work is a detailed analysis of the financial and time demands of football, tennis and snowboarding for children and youth category for beginners, advanced and elite athletes.

The first part provides basic theoretical insights from psychological, sociological and financial aspects of leisure activities for children and youth with an emphasis on physical activity.

The second part focuses on a detailed analysis of time and cost for individual sports and performance categories. At the end of this section, these are compared and a detailed justification of the results.

Key words

Time demands, financial demands, football, tennis, snowboarding

Úvod.....	1
1 Problém a cíl práce.....	2
2 Teoretická část	3
2.1 Sport a pohyb	3
2.2 Sociologie sportu.....	4
2.3 Sociální skupiny	7
2.4 Volný čas a mládež	8
2.5 Podpora a financování sportu.....	15
2.5.1 Podpora sportovních aktivit u dětí a mládeže	15
2.5.2 Financování sportu v ČR se zaměřením na děti a mládež.....	17
2.5.3 Podpora sportu z centrální úrovně.....	20
3 Hypotézy	22
4 Metody a postup práce	23
5 Praktická část - finanční a časová náročnost jednotlivých sportů.....	24
5.1 Fotbal	24
5.1.1 Časová a finanční náročnost fotbalu – začátečnická úroveň.....	24
5.1.2 Časová a finanční náročnost fotbalu – pokročilá úroveň	28
5.1.3 Časová a finanční náročnost fotbalu – vrcholová úroveň	30
5.2 Tenis.....	32
5.2.1 Časová a finanční náročnost tenisu – začátečnická úroveň.....	32
5.2.2 Časová a finanční náročnost – pokročilá úroveň	34
5.2.3 Časová a finanční náročnost – vrcholová úroveň.....	35
5.3 Snowboarding	37
5.3.1 Časová a finanční náročnost snowboardingu – amatérská úroveň.....	37
5.3.2 Časová a finanční náročnost snowboardingu – pokročilá úroveň.....	38
5.3.3 Časová a finanční náročnost snowboardingu – vrcholová úroveň	39
6 Závěrečné srovnání a diskuse výsledků	41
Závěry	44
Seznam zdrojů.....	45

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá finanční a časovou náročností vybraných sportů u dětí a mládeže. Jedná se o kopanou, tenis a snowboarding, přičemž práce se podrobně u každého sportu věnuje třem výkonnostním úrovním.

Nejprve je formulován cíl práce a řešený problém. Následující část je zaměřena na teoretické přístupy k pohybovým aktivitám a jejich výběru a roli v životě mladého člověka. Pozornost je věnována sociologickým a psychologickým aspektům a následně volnočasovým aktivitám mládeže s důrazem na aktivity pohybové. Zmíněny jsou přístupy státu ke sportu s vazbou na jeho finanční náročnost pro domácnosti. Jsou představeny hypotézy a metodika postupu řešení praktické části. Ta se věnuje finanční a časovou náročností zmiňovaných sportů a výkonnostních kategorií.

V závěru je provedeno srovnání výsledků pro jednotlivé sportovní aktivity a vyjádřen vlastní názor a doporučení k této problematice.

1 Problém a cíl práce

Cílem práce je podrobná analýza finanční a časové náročnosti kopané, tenisu a snowboardingu u dětí a mládeže pro kategorii začátečníků, pokročilých a vrcholových sportovců.

V současné době si děti a mládež mohou vybrat z rozličných druhů sportů a dle svého uvážení, fyzické kondice a psychické odolnosti, popř. i životních cílů a dalších faktorů zvolit odpovídající úroveň, na které úrovni se mu chtějí věnovat. Práce řeší tři sporty, lišící se výstrojí, tréninkovými cykly, počtem spoluhráčů a trenérů, zázemím, popularitou, počtem konkurentů v rámci České republiky i celého světa. Byl vybrán ryze kolektivní, spíše individuální a ryze individuální sport, jejichž členská základna je v ČR velmi rozdílná, na kterých byly ukázány a vysvětleny rozdíly ve finanční a časové náročnosti.

2 Teoretická část

V této části budou vymezeny základní pojmy související s analyzovanou problematikou. Pomocí teoretického aparátu, včetně dosud provedených výzkumů, bude diskutována role sportu v životě dětí a mládeže s důrazem na sociologické pojetí. Pozornost bude zaměřena na podporu sportu a jeho financování z veřejných zdrojů, neboť to úzce souvisí s finanční náročností jednotlivých druhů sportů a příslušných výkonnostních kategorií.

2.1 Sport a pohyb

Pohybové aktivity provází lidstvo od počátků jeho vzniku, lov, boj a jejich nácvik či sběr sloužil k samotnému přežití jedince a skupiny. Tanec a rozličné kreace měly úlohu rituální nebo exhibiční výkonu a schopností jedince. Později se pohyb stává zdrojem zábavy a také tradic. V 19. století, zejména pak po druhé světové válce, nabývá v životě obyvatel vyspělých zemí na významu volný čas a poplatně tomu formy jeho trávení, z nichž právě sport je podstatnou složkou. V období studené války získává sport politický podtext, je součástí rivality západního a východního bloku stejně jako zbrojení, nebo cesty do vesmíru. Jeho úlohu zdůrazňuje tehdy nové médium – televize (1). V současné době je vrcholový sport součástí byznysu, na trhu obchodovatelnou komoditou.

Co je motivem k provozování pohybových aktivit? Možné vysvětlení podává psychologický pohled na sport. Podle Schiller-Spencerovy teorie her slouží hra k uvolnění přebytku energie, je to projev vitality. Jiné teorie uvádí, že hrou si lidé často mohou něco kompenzovat, pomocí ní se seberealizují a uplatňují své schopnosti. Mezi podstatné psychologické faktory hry patří (1):

- a) Svoboda, spontánnost, nevynucenost (oproti vážné a nutné práci)
- b) Herní iluze (hra není reálným životem, přesto se s ní hráč identifikuje)
- c) Uzavřenost herního pole (hra někde končí, přesto je nekonečná, nepředvídatelná)

d) Herní paradoxy (hra vyžaduje zkoumání známého, nacvičování zvládnutého, obsahuje vzrušení, byť případná prohra hráče nijak neohrožuje).

Sport specifikuje sociologie jakožto institucionalizovanou pohybovou aktivitu motivovanou zvýšením kondice, osobním prožitkem, cíleným výsledkem nebo výkonem (2). Aleš Sekot (2) dále uvádí, že sport zosobňuje hodnoty, ideje a představy nějaké kultury, která díky nim hledá a určuje svoje postavení v rámci světa, pomocí něj poměřuje důležitost okolních událostí (vzpomeňme na fotbalové mistrovství světa a vyřazení domácí Brazílie v semifinále, které znamenalo pro tamní obyvatele skutečnou katastrofu. Česká republika se na šampionát ani nekvalifikovala, přesto to výraznou nevoli v zemi nevyvolalo). Nicméně, chápání sportu jako kulturní ideologie se může v čase měnit v závislosti na společenských změnách. Podle autora lze také vysledovat promítnutí sportu do vztahu mezi pohlavími – je založen na mužské dominanci, což je dáno často lepšími výkony mužů ve stejných disciplínách a může se promítnout i do používaného jazyka. Je možné slyšet komentáře negativně hodnotící hru „hraje to jako holka“. Autor však podotýká, že tyto stereotypy se ze sportu pomalu vytrácí. Slepíčka a kol. (1) uvádí, že mezi ženami a muži existují biologické a psychologické rozdíly, které ovlivňují výkonnost i výběr sportu (viz dále).

2.2 Sociologie sportu

Sociální podmínky a dopady sportu jsou, obzvláště u dětí a mládeže, podstatnou složkou, proto je jim věnována zvláštní kapitola. Procesem socializace se rozumí „osvojení si norem chování, hodnot, mezilidských vztahů“ (3, s. 344). Nejedná se o jednosměrný proces působení společnosti na člověka, ale zahrnuje i proces opačný, kdy dochází ke konfrontaci jedince s prostředím, které na něj též reaguje a uzpůsobuje mu své chování. Nejintenzivněji probíhá socializace v rámci rodiny. Sekot (2) tvrdí, že právě v rodině získává jedinec postoj ke svému pohlaví a jsou mu vštěpovány normy a vzorce, které jsou od něj očekávány. Chlapci jsou obecně méně kontrolováni a je jim předávána (a očekává se od nich) tvrdost, vytrvalost, odolnost, což jsou vlastnosti, které se ve sportu velmi dobře projeví, což rodiče mohou pozitivně hodnotit, vedou-li tak svého syna. Na dívky jsou kladeny jiné nároky - očekávána je něžnost, slušnost,

poddajnost, sportovní aktivity nebývají primárně podporovány, což může mít nepříznivý dopad na vztah dívek ke sportu. Naopak u chlapců je, i organizovaný, sport zdrojem sebedůvěry, kreditu (obdivu u ostatních), možností seberealizace. Bez povšimnutí nelze nechat poznotek, že rodiče, kteří považují sport za kladný nástroj tvorby charakteru, pak v pohybových aktivitách své potomky podporují, byť dopady sportu na dítě nemají podloženy, tyto myšlenky jsou spíše přáním, popř. sebenaplňujícím se prorocstvím. Tento „mýtus“ je všeobecně sdílen a má dopad na financování sportu veřejnou správou. Sekot (2) upozorňuje, že většina sociologických výzkumů nebyla schopna uvést obecně platné závěry vztahu charakteru jedinců a provozováním sportovních aktivit, což je zčásti způsobeno odlišným vlivem sportu vrcholového. Sekot (11) uvádí tři tvrzení, na kterých je zmiňovaný „mýtus“ založen. Za prvé různé typy sportů lákají jedince podobného charakteru a povahových vlastností (je uváděn příklad, že motoricky zdatné a sebejisté děti se spíše stanou členem sportovního oddílu, uchazeči s opačnými vlastnostmi budou trenéry spíše zrazováni). Druhým důvodem je vnímání výkonu ve společnosti, kdy nejvíce oceňováno je být nejlepší, avšak rozrůzněnost faktorů podílejících se na charakteru člověka již není zohledňována. A za třetí: Sportovci prezentují své schopnosti a dovednosti na veřejnosti, za velkého zájmu médií. To může rodiče vést k domněnce, že jen a právě na sportovním poli se to musí podařit i jejich potomkovi, přičemž nereflektují možnost naučení se dovedností i mimo prostředí sportu.

Vrcholový sport zdůrazňuje vítězství, překonávání rekordů, tvrdou píli na hranici sebeobětování, soupeř je zobrazován jako nepřítel, sportovci jsou podřízeni trenérům a ti majitelům klubů. Vrcholový sport je v současné době odrazem globalizovaného světa, je propojen s politikou, byznysem a mediální sférou. Tento jev slouží k popularizaci sportu, k jeho pasivnímu pozorování, což ovšem představuje tržní příležitosti pro řadu ekonomických odvětví. Jako možné negativum je uváděna uspokojení lidí pouze z pasivní účasti na kláních, na druhou stranu může přinášet impuls k zahájení pohybových aktivit. Rekreační sport slouží k duševní i tělesné pohodě, je všem přístupný, utkání jsou prostředkem k porovnání sil, avšak soupeři nejsou nepřátelé, vztah trenéra a sportovce není vyhraněně autoritativní. Často sportovcům slouží k překonávání svých předešlých výkonů. Rekreační sport má tedy charakter soutěžení, to však neslouží jako hlavní životní cíl. Autor si všímá nárůstu individuálně

provozovaných sportů (zmiňuje návštěvníky fitness center) a poukazuje tak na změny v „socializační“ úloze, neboť tito lidé nejsou součástí komunity oddílu a nevykazují znaky sounáležitosti s ním.

Slepička a kol. (1) rozlišuje socializaci sportem, zahrnující vliv sportu na ostatní oblasti života a socializaci ve sportu, která představuje adaptaci jedince přímo ve sportovním prostředí. Autor zmiňuje, že výsledky několika studií zdůrazňují, že děti a mládež si v rámci sportovních her mohou otestovat sociální role a vyzkoušet navazovat sociální vztahy, naučí se podřizovat se pravidlům (a respektovat je), nejen herním, ale i např. pokynům a radám trenéra. U mladých hráčů (fotbalistů a hokejistů) bylo prokázáno učení se chování nejen od trenérů, ale i od starších spoluhráčů či slavných hráčů. V období puberty je tento vliv větší a může dojít ke kopírování problematického, i mimosportovního, chování hráčů vyšších soutěží. V České republice lze za takový případ považovat hokejistu Radka Dudu, který jednak napadl chodce v Karlových Varech (4) a opakovaně byl trestán disciplinární komisí hokejové extraligy za vulgární chování a vyhrožování hráčům či rozhodčím (5). V létě 2013 napadli dva mladí hráči (ve věku juniorů) Dynama České Budějovice v opilosti náhodného chodce (6). S alkoholem i závislostí na hazardních hrách (7) se potýkal i Jan Šimák, nyní hájící barvy druholigového Táborska. Zálibu v hazardu našel i Jaromír Jágr (8), byť nemá problémy s dluhy a k sázení se nepřidalo porušování životosprávy. Toto jeho hobby není médií zobrazováno v negativním světle. Jistě nelze explicitně tvrdit, že podobné excesy přímo motivují mladé hráče napodobovat je, nicméně může v nich zakořenit pocit, že toto chování jim bude promíjeno či za něj nebudou citelně trestáni. Náklonnost k hazardu či konzumaci alkoholu může umocnit vlastní příjem mladých hráčů, pokud vybrané sporty provozují na vrcholové úrovni. Slepička a kol. (1) upozorňuje, že v rámci socializace se uplatňuje proces napodobování (imitace). Jedním typem je sugestivní imitace, kdy sportovci napodobují svůj idol, zejména po vzhledové stránce. Mění si účes, způsob oblékání, velký vliv má marketing velkých klubů, výrobců sportovního vybavení, popř. národních týmů. Lze se setkat i se záměrnou nápodobou, která je definována jakožto imitace toho chování, které hráči přineslo slávu či prestiž, avšak může se jednat i o násilné nebo agresivní chování, pokud nebylo trestáno a přispělo k úspěchu. Finanční náročnost těchto aktivit u většiny dětí není podstatnou složkou výdajů na sport, přesto i na ně cílí marketing sportovního odvětví. K dostání na

trhu jsou například fotbalové či hokejové dresy s číslem a jménem některých hvězd ve všech velikostech. Podle šetření agentury SANEP (13) si přes 52 % dotázaných myslí, že čeští sportovci vytváří nejvýraznější povědomí o České republice v zahraničí. Na druhém místě se umístili umělci (13 % hlasů) a politici (5 %).

2.3 Sociální skupiny

Sportovní prostředí, ať už se jedná o vrcholovou nebo amatérskou úroveň, vytváří vhodné podhoubí pro setkávání lidí, často je dokonce samotnou podstatou sportování. Slepíčka a kol. (1) spatřuje ve sportovních družstvech primární sociální skupiny, neboť u nich nalézají jejich definiční znaky – členové se velmi dobře znají, mají společný cíl, mezilidské vztahy tvoří síť, přítomnost norem regulujících chování jednotlivců, přítomnost systému pozic a rolí. Tyto faktory jsou typické pro kolektivní sporty (fotbal, hokej), některé z nich lze nalézt ve sportech individuálních s možností kolektivních disciplín (tenis, badminton, atletika), u „ryze“ individuálních sportů (jezdectví, aerobik) se s nimi lze setkat v omezené míře. Finanční náročnost provozované pohybové aktivity je jedním z faktorů, který ovlivňuje proces výběru sportu a tedy následné socializace a utváření a fungování sociálních skupin sportovců. Sekot (2) rozděluje sporty do několika skupin:

- a) adrenalinové (rizikové, technicky a finančně velmi náročné)
- b) fitness (částečně provozované v nově vybudovaných zařízeních, doprovázené osobním trenérem, výživovým poradcem...)
- c) klubové (organizačně vázané na federace a kluby, na chodu se velmi často finančně podílí města/obce)
- d) „kosmetické“ (velmi finančně náročné, cílem je dokonalý vzhled; dětmi masově nejsou provozovány, u dospívající mládeže se s nimi lze setkat)
- e) požitkářské (velmi finančně náročné, mají povahu exkluzivní zábavy, často v oblíbených turistických oblastech; u dětí a mládeže se s ní až na výjimky neseznamujeme)

Autor opět zmiňuje, že nelze jednoznačně prokázat vztah mezi provozováním sportu a kladným výsledkem socializace, nicméně případný úspěch je zdrojem pozitivní zpětné vazby okolí (rodina, spoluhráči), což má na jedince stimulační a motivační účinky.

2.4 Volný čas a mládež

Pro potřeby této kapitoly je nutné nejprve definovat pojem volný čas. Jíra (9, s. 2) ve svém článku používá formulaci francouzského sociologa J. Dumazediera. Volným časem chápe „souhrn činností, které může člověk provozovat s plnou libovůlí, buď pro odpočinek nebo pobavení, či pro rozvoj svých znalostí nebo nezištné školení, pro svou dobrovolnou účast na společenských záležitostech nebo svobodnou tvůrčí činností poté, když se uvolnil ze závazků pracovních, rodinných i společenských“. Bocan a Štursová (10) rozumí volným časem období, kdy se jedinec rozhoduje o dobrovolné mimopracovní a mimoškolní činnosti, která neslouží k zajištění jeho existenčních potřeb. Způsob, jakým děti a mládež volný čas tráví, formuje jejich priority a hodnoty pro dospělost. Informace o vyžití v době volna přináší výzkumy Národního institutu dětí a mládeže, popř. ministerstva školství. Šetření z roku 1996 mezi necelými sedmi sty respondenty ve věku 15-29 let přineslo následující výsledky (Tabulka 1).

Tabulka 1. Nejfrekventovanější činnosti u mládeže v r. 1996 - zaměřeno na sport (v %)

	Všední den	Víkend	Průměr
Turistika	5,1	13,5	9,3
Rekreační sport	2	2	2
Závodní sport	3,3	2,8	3,1
Kondice	1	0,6	0,8
Kolo	0,3	1,2	0,8
Fitness centrum	0,1	0,9	0,5

Zdroj: Otakar Jíra (9, s. 13), vlastní zpracování

Respondentům byly položeny dvě otázky (9, s. 11):

1. "Co jste dělal, když jste chodil na střední školu (učiliště) ve svém volném čase nejraději? Nejdříve uveďte, co jste nejčastěji dělal (děláte) ve volném čase během týdne, v pracovních dnech."

2. "A co jste dělal, když jste studoval střední školu (učiliště) ve volném čase o sobotách a nedělích nejraději?"

Dotazovaný mohl uvést více odpovědí, autor do výsledné tabulky zahrnul prvních pět uvedených činností, přičemž v nabídce jich bylo 53. Autor této práce považuje tento výzkum za ilustrační, neboť podle něj nejsou činnosti vhodně voleny, neboť jedna aktivita může být zahrnuta v jiné, což mohlo některé respondenty zmást a výsledek tak nepřesně odráží realitu. Například činnost „kondice“ v sobě může zahrnovat jízdu na kole. Fitness, cyklistika a turistika byly v nabídce přímo zmíněny; jedná o dílčí pohybové aktivity, přičemž jiné konkrétní činnosti (například fotbal či tenis) nemohly být zvoleny a mohou tak být součástí možnosti rekreační či závodní sport. Jíra (9) dále uvedl srovnání šetření z let 1985, 1992, 1996. Vypovídající hodnota pro účely této práce je pouze rámcová, neboť v dřívějších letech byla nabídka možností omezenější a sportovní aktivity představovala pouze turistika. U té stojí za zmínku, že v roce 1985 byla až na šestnáctém preferovaném místě, o 11 let později se ocitla na místě třetím.

Výzkum z roku 2006 (10) se zaměřil na četnost provozování volnočasových aktivit u mládeže ve věku 15-26 let. (viz Tabulka 2).

Tabulka 2. Trávení volného času v r. 2006 (v %)

Aktivita	Každý den	Alespoň 1x týdně	Méně než 1x týdně	Méně než 1x měsíčně	Vůbec ne
Turistika, výlety	3,9	22,7	36,5	28,8	8,1
Aktivní sport	15,9	33,3	18,9	14,9	17,1
Poslech hudby	70,6	22	5,1	1,8	0,5
Počítač-hry, internet, programování	37,1	34,2	13	7,8	7,9

Zdroj: Bocan, Štursová (10, s. 13), vlastní zpracování

Tabulka 2 představuje výběr z provedeného dotazování. Přes 70 % mladých lidí poslouchá denně hudbu. Dle odpovědí je tato aktivita oblíbená kvůli odreagování, zklidnění a odpoutání se od všedních starostí mladých lidí. Část z nich se věnuje aktivní hře na hudební nástroje. Bližší pohled na aktivní sport prokázal, že mladší respondenti ve věku 15-18 let jej provozují častěji než věková skupina 23-26let, více se sportu věnují chlapci než dívky. Sedmnáct procent dotázaných tvrdilo, že sport je jim jakožto činnost nejbližší. Autoři upozorňují na šetření mezi středoškolskými pedagogy a pracovníky s mládeží, kdy více než tři čtvrtiny z nich vyjádřilo názor, že mladí lidé mají nedostatek pohybu.

Další fáze výzkumu Bocana a Štursové (10) se zaměřila na organizované trávení volného času. Cca 55% tak nečiní, ve sportovním klubu tráví volný čas přes 23 % mladých, v turistickém oddílu pak 4,3 %. Z hlediska časové a finanční náročnosti je zajímavý údaj o délce provozování organizovaných volnočasových aktivit. Méně než 1 rok tak činí 11 %, 1-5 let 32 %, 5-10 let 31 % a více než 10 let to tak dělá 26 procent respondentů. Z toho lze vyvodit, že většina dotazovaných začínala v nižším věku. Je však nutné brát v potaz změnu preferencí, neboť ty se mohou s věkem měnit a spíše zužovat a specializovat. Řada respondentů (výzkum však neuvádí konkrétní čísla) uváděla, že by se volnočasové aktivitě chtěla věnovat, přičemž sportovní výrazně převažovaly, ale něco jim v tom brání. Zmiňovaným důvodem byla finanční náročnost, dále nedostatek volného času a nemožnost provozování aktivity v místě pobytu. Výsledky doplňují šetření mezi pedagogy, z nichž si 54 procent myslí, že nabídka aktivit pro mladé dostačuje, nicméně ti ji nevyužívají. Tito dotazovaní následně uváděli doporučení pro státní opatření ke zvýšení efektivity využití volného času mladými lidmi. Nejčastěji se autoři setkali s těmito:

- a) Větší podporu (zejména finanční) organizacím, které se věnují volnočasovým aktivitám mládeže a dětí
- b) Výstavba sportovních areálů a volně přístupných sportovišť
- c) Snížení členských příspěvků, poskytování slev na vstupném pro mladou generaci, navýšit nabídku aktivit pro děti ze sociálně slabých rodin
- d) Budování otevřených klubů a center pro mládež.

Pedagogové tedy spatřují zlepšení volnočasových aktivit zejména v aktivní politice veřejné správy (opatření a, b, d a částečně i c). Finanční náročnosti jednotlivých sportů (resp. obecně volnočasových aktivit) se týká bod c). Průzkum podrobněji neuvádí, jaké (například procentuální) snížení členských příspěvků považují pedagogové za adekvátní. Na tomto místě je nutné připomenout, že veřejné rozpočty se na financování sportu podílejí už nyní, což snižuje finanční zátěž jednotlivců, členů nebo návštěvníků volnočasových organizací, mezi které patří samozřejmě i sportovní kluby. Sekot (11) zmiňuje, že děti z chudších rodin mají obecně jiné vedení ke sportu, vybavení na sport a účast na sportovně zaměřených akcích je omezena či je zcela nedostupná. U rodin neúplných kromě financí chybí i mužský element, který u dítěte hraje daleko významnější roli pro pozitivní přístup k pohybu, než ženský. Matkám bez partnera také většinou nezbývá energie (a zkušenosti) na rozvíjení sportovních aktivit, zejména u jejich synů. Proto možnost docházet do volnočasové organizace s vyškolenými pracovníky či snížení finanční náročnosti provozovaného sportu může napomoci rozvíjet talent dětem z výše uvedených typů rodin. Sekot (11) upozorňuje na proces známý v anglosaském světě již v 70. letech. Došlo zde k poklesu neformálních, neorganizovaných a spontánních pohybových aktivit na úkor sportu výkonnostního a organizovaného, čímž došlo k omezení vhodných příležitostí pro segment dětí, které chtějí sportovat pro radost z pohybu. Tento trend by mohl být mírněn právě výstavbou veřejně přístupných sportovišť a podporou otevřených klubů, přičemž se sníží finanční náročnost pohybových aktivit pro jejich návštěvníky. Pro doplnění lze uvést výsledky průzkumu agentury SANEP z roku 2014 (13), která zpovídala přes 16 000 respondentů ve věku 18-70 let. Na dotaz, zda je pro děti a mládež k dispozici dostatek veřejně přístupných sportovních zařízení, odpovědělo „ano“ 8,1 % dotazovaných a „spíše ano“ necelá čtvrtina. Nemyslí si to však přes 60 %, kteří rovnoměrně odpovídali „ne“ a „spíše ne“. Na dotaz, kterou skupinu by měl stát upřednostnit při finanční podpoře, zaškrtno variantu „mládež“ šedesát procent tázaných, reprezentaci by preferovalo cca 11 % a možnost všechny zvolilo přes 16 %.

V další části se výzkum Bocana a Štursová (10) věnoval tomu, s kým tráví mladí lidé volný čas. Nejvíce jej tráví s přáteli, 73 % respondentů uvedlo tuto variantu jako často nebo velmi často, 21 % občas a 6 % málokdy nebo nikdy. Téměř 55 procent je ve

volném čase s partnerem velmi často nebo často, tento ukazatel závisí na věku, neboť u mladších respondentů je to méně času než u starších. Naopak málokdy nebo občas tráví mladí lidé volné chvíle s rodiči, tuto možnost zaškrtno necelých 55 %.

Dokument *Volný čas a prevence u dětí a mládeže (20)*, zpracovaný ministerstvem školství, zdůrazňuje několik aspektů pohybových aktivit v rámci volného času. U dětí předškolního věku vidí zpracovatelé podstatu prevence prostřednictvím pohybu v navyšování sebejistoty a samostatnosti, podpoře získávání kladných zkušeností ze sportu, v rozvoji tvořivosti a schopnosti přizpůsobit se životu v sociální skupině. Autoři vidí jako nejdůležitější spontánní aktivity bez zásahů dospělých, ze kterých si dítě může vybrat a samo se pro nějakou rozhodnout (*pozn. na důležitost s trendy spjaté se spontánními aktivitami upozorňuje i Sekot (11)*). Motivace k zapojení musí vycházet od dítěte, které se samo chce dozvědět, co je schopno zvládnout. Takto získaná sebedůvěra mu může pomoci se snáze vyrovnat s neúspěchy a stresem a zvýšit tak jeho odolnost zneužívání drog, alkoholu nebo projevům vlastní agrese. Ve školním věku je důležitá role tělesné výchovy, která má zvýšit zájem dětí o pohyb. Studie zdůrazňuje, aby zážitky byly spojeny s vlastní aktivitou, nikoliv pouze pasivní rolí při sledování činností jiných nebo návykovými látkami. Na druhé straně autoři chápou dvě hodiny týdně jako úplný základ a jsou si vědomi marginální role tělesné výchovy, pokud dítě mimo školu žádný pohyb nevyvíjí. Velmi zde záleží na přístupu pedagoga, neboť některé děti (obézní či nešikovné) jsou frustrovány a trpí pocity méněcennosti a neúspěchu, zejména tehdy, je-li hodina koncipována jako výkonnostní soutěž (*viz dále šetření Valjenta a Flemra*). Individualita žáka by měla být respektována a vyučující by se měl snažit navodit atmosféru sympatií a přátelského kolektivu. Z hlediska finančních požadavků je tělesná výchova minimalistická, ale zároveň v sobě skrývá velký potenciál pro rozvoj zájmu dětí o celoživotní pravidelný pohyb, což autoři chápou jako její hlavní cíl. Náplň tělesné výchovy a činností v zájmových kroužcích a organizacích by měla odrážet reálný vývoj sportu a zájem dětí o něj. Je nutné zařazovat do nabídky nové sporty a obměňovat náplň těch stávajících tak, aby se zvýšila intenzita prožitku. Proto je vhodné pracovníky s mládeží pravidelně doškolovat a také je motivovat k vedení dětí, což koresponduje se závěry výzkumu Bocana a Štursově (10) a odpovídá doporučení v Konceptci MŠMT z roku 2011 (16). V současné době se v nabídkách sportovních

kroužků a volnočasových organizací objevuje florbal, což je v České republice nový sport, který si za posledních deset let našel tisíce zájemců.

V České republice existují i výzkumy, které se zaměřili na vedení mládeže ke sportu. Jedním z nich je studie Valjenta a Flemra (12), který zkoumal u studentů a studentek ČVUT ve věku 20-28 let, kdo na ně má největší vliv v oblasti vedení ke sportovním aktivitám. V teoretické části práce autoři zmiňují, že největší podíl má rodina, nicméně upozorňují, že se sportování často odvíjí od společenské vrstvy a socioekonomickém postavení rodiny. Citují zahraniční autory (Sallis, Owen), kteří zjistili, že rodiče sport u svých potomků podporují, nicméně rozhodujícím faktorem je „socioekonomický status“ (SES), který určuje, do jaké míry jsou vstupní a „provozní“ náklady daného sportu pro rodinu přijatelné. Děti a mládež s nižším SES provozují nejčastěji neřízené hry bez dozoru. Dospívající s vysokým SES se v 71 % případů se sportu pravidelně věnují, se středním SES je tomu tak v 59 % a s nízkým SES se tak děje u 50 %.

Výsledky studií, zda má na sportování potomků větší vliv matka či otec se liší, avšak potvrzují srovnatelný vliv rodičů a přátel a dochází k závěru, že vliv rodiny a pedagogů v čase klesá a je nahrazován vlivem vrstevníků. Autoři uvádí výsledky portugalské studie: Přes 70 % chlapců i dívek provozovalo sportovní činnost, věnovali-li se jí rodiče a sourozenci. Cca 73 % dospívajících mělo účast na pohybové aktivitě, přičemž impulsem k ní byli kamarádi. A 63 % respondentů motivoval ke sportu pedagog, studie potvrdila tezi o jejich klesajícím vlivu v závislosti na vyšším věku. Sekot (11) upozorňuje na možný negativní vliv rodičů na dítě a uvádí hypotetický příklad, kdy rodiče, pod vlivem talentu svého syna, zcela podřizují rodinný i osobní život tréninkům i zápasům svého potomka, avšak neúčastní se rodičovských schůzek ve škole, byť synovi opakují, že jeho výkony na hřišti i škola jsou stejně důležité. Jejich chování je však v rozporu s verbálními příkazy, což u dítěte může vyvolat dojem, že prioritou a cílem života je úspěšná sportovní kariéra nebo že jeho úspěchy (avšak i neúspěchy) jsou předmětem zájmu (nezájmu) rodičů a může se tak dostat do nátlakové situace.

Následující tabulka ukazuje výstupy ze zmiňovaného výzkumu na ČVUT. Autoři provedli pomocí statistických metod výpočet hodnoty indikátoru (pomocí tzv. Likertovy škály, zde sedmibodová) a následně provedli jejich diskusi pro jednotlivá pohlaví.

Tabulka 3. Hodnocení a pořadí indikátorů při vedení mládeže ke sportu

Indikátor	Chlapci	Dívky	Pořadí indikátoru	
			Chlapci	Dívky
Kamarádi, spolužáci	5,37	5,26	1.	2.
Rodina, sourozenci	5,15	5,34	2.	1.
Učitel TV na VŠ	4,79	4,97	3.	4.
Sportovní činnost v bydlíšti	4,69	4,68	4.	5.
Škola (systém)	4,54	4,37	5.	6.
Sportovní vzor	4,53	4,35	6.	7.
Partner	4,47	5,16	7.	3.
Média	4,33	4,24	8.	8.
Učitel TV na SŠ	4,31	4,04	9.	10.
Naši reprezentanti	4,3	1,21	10.	9.
Učitel TV na ZŠ	4,1	3,9	11.	11.

Zdroj: Valjent, Flemr (12, s. 89), vlastní zpracování

U chlapců hrají v oblasti motivace ke sportu hlavní roli kamarádi a spolužáci, následování nejbližšími příbuznými. „Obliba“ učitelů TV na vysoké škole je připisována zejména široké škále sportovních aktivit, ze které je možné si vybírat. Naopak nejmenší vliv mají učitelé tělocviku na školách základních, jejich pozice je oslabována nutností plnit osnovy, kdy například gymnastické či atletické úkony činí dětem potíže a nemají o ně zájem. Škola se umístila na 5. místě, což je možné vysvětlit přítomností zájmové tělesné výchovy či kroužků, které řada, zejména základních, škol nabízí.

Dívky jsou nejvíce ovlivňovány rodinou a přáteli, s udělením záporného hodnocení se autoři setkali u učitelů TV na základní škole, učinilo tak přes 20 % respondentek. Silný vliv partnera autoři vysvětlují velkým podílem studentek v partnerském vztahu, neboť těch byly téměř tři čtvrtiny.

2.5 Podpora a financování sportu

2.5.1 Podpora sportovních aktivit u dětí a mládeže

Kromě působení rodiny a přátel na jednotlivce, fungují v České republice sportovní svazy, které zaštitují kluby a oddíly. Rámcovou podporu tělovýchovy má ve své gesci ministerstvo školství. Rozvoj sportovních aktivit je podpořen i legislativně, pomocí zákona č.155/2001 Sb., o podpoře sportu. Zákon mj. vymezuje činnosti orgánů státní správy a samosprávy. Ministerstva mají spíše koncepční a strategickou činnost, kraje mají úkoly již konkrétněji zadány (14). Zajišťují výstavbu, rekonstrukci a provoz sportovních zařízení a ze svého rozpočtu zabezpečují finanční podporu sportu. Tyto dvě činnosti mají v „popisu práce“ i obce, které navíc mají kontrolovat účelné využívání sportovních zařízení.

Ministerstvo v roce 2011 připravilo Koncepti státní podpory sportu, kterou následně schválila vláda. Z tohoto dokumentu vychází každoročně vytvářené dokumenty Státní podpory sportu, které obsahují programy pro financování investičních i neinvestičních projektů v oblasti sportu a tělovýchovy. V České republice působilo v roce 2013 celkem 167 svazů a asociací (15), které komunikují s MŠMT a přes 20 000 jednotlivých oddílů a tělovýchovných jednot (16). Podle výzkumu společnosti KPMG je v republice registrováno přes 35 000 sportovních klubů (17) a téměř 3 miliony sportovců (včetně vícečetných registrací jednoho sportovce). Koncepte uvádí, že finanční možnosti vlastníků sportovních zařízení, zejména občanských sdružení, nedovolují jeho nejvhodnější využití. Zařízení jsou často zastaralá a provoz nadmíru nákladný. Vlastníci se následně snaží prostředky získat díky komerčnímu využití, čímž se snižuje dostupnost pro organizované i neorganizované sportovce. Stát si v této oblasti klade za cíl podporu dobrovolnické činnosti. Dobrovolníky chce vzdělávat, zbavovat rizik a motivovat je, chce řešit otázku odpovědnosti jedinců i oddílů. Možným nástrojem jsou opatření v daňové oblasti (*pozn. jedná se například o slevu na dani*). Cílem státu je rozvoj sportu na úrovni krajů, který chce koordinovat pomocí programů s finanční účastí samospráv. Zaměří se na všeobecné sportovní činnosti, investice do infrastruktury a provozu sportovních zařízení. Koncepte hovoří o aktivnější úloze krajů a obcí při oslovování dětí a mládeže ohledně pohybových aktivit a pravidelnou

sportovní činnost, avšak neposkytuje informace ani o rámcových nástrojích. Cílem v oblasti infrastruktury je převod vlastnictví zařízení do majetku měst a obcí a také jejich financování má probíhat prostřednictvím veřejných rozpočtů tak, aby nebyla utlumována činnost občanských sdružení.

Stát se dále chce zaměřit na ucelenou podporu talentované mládeže. Hlavní část rozvoje talentů se odehrává ve sportovních oddílech, přičemž koordinační a řídicí roli plní sportovní svazy, jejichž projekty se často velmi liší, zejména v metodické části. Kromě klubů se o talentované děti a mládež starají školy, které zřizují sportovní třídy (resp. nověji se používá výraz sportovní střediska). Definovaným cílem je realizovat výběr talentů již ve věku od 6 let, zaměřit se na všestrannou pohybovou přípravu, zajistit dostatečné mzdové ohodnocení pro trenéry a rozvíjet spolupráci klubů se základními školami. Setkat se lze i se sportovními centry, která fungují ve spolupráci s některými sportovními svazy a jsou zaměřena na mládež po základní škole. Ministerstvo zmiňuje specifické problémy věkové skupiny ve věku 19-23 let, která představuje klíčový zlom mezi juniorskou a seniorskou reprezentací, a nemá dostatek finančních prostředků. Řada talentů v tomto věku s kariérou skončí. Pro tato centra stát chce opět navýšit objem mezd pro zkvalitnění práce trenérů, zároveň se chce zaměřit na omezení duplicit sportovní přípravy, které existují paralelně s těmito centry a jsou příjemci podpory státu. Nově by se vytvořila vrcholová centra sportovní mládeže zaměřená na zmiňovanou skupinu ve věku 19-23 let.

Existují i sportovní školy (gymnázia). Koncepce upozorňuje na potíže spjaté s těmito školami, které se mohou potýkat s výkyvy zájmu o studium, kdy jsou např. při průběhu slabších populačních ročníků nuceny doplňovat třídy i netalentovanými studenty a dále s problémem stanovení vhodné délky studia (gymnázia čtyřletá, šestiletá, osmiletá). Některé školy nevládní sportovní zařízení, což se promítá do výše nákladů za jejich pronájem. Programy ministerstva se týkají i státní sportovní reprezentace (včetně juniorské), vzdělání, vědy a výzkumu, sportovního lékařství, pořádání mezinárodních akcí či boje proti dopingu.

2.5.2 Financování sportu v ČR se zaměřením na děti a mládež

Data pro následující text byla převzata z výzkumu společnosti KPMG (17). Souhrnné údaje za financování sportu veřejným sektorem uvádí následující tabulka.

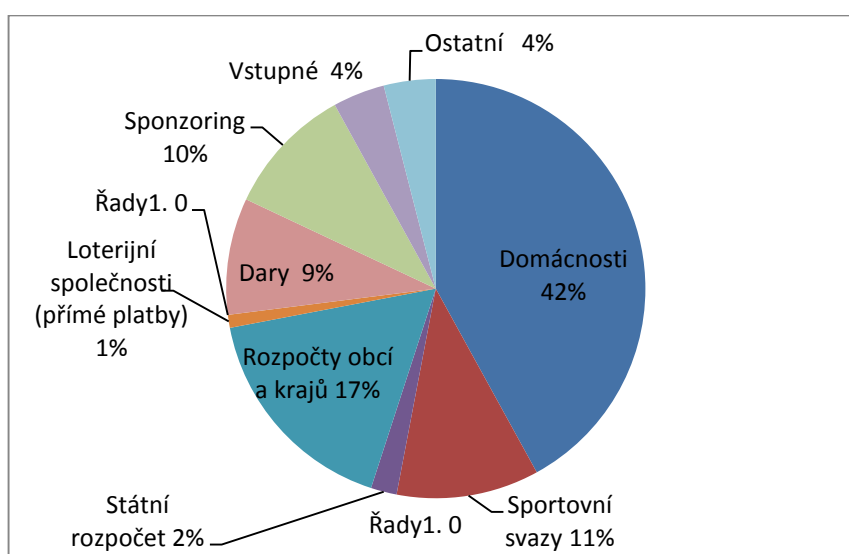
Tabulka 4. Výdaje veřejného sektoru na sport (v mil. Kč)

Rok	MŠMT	Ostatní ministerstva	Obce a svazy obcí	Kraje	Regionální rady	Celkem
2007	3 302	1 501	10 364	1 133	0	16 300
2008	2 605	1 728	11 000	1 271	20	16 624
2009	2 113	1353	12 857	1 291	409	18 023
2010	2 059	670	13 508	1 209	407	17 853
2011	2 286	699	9 976	1 351	353	14 665

Zdroj: KPMG (17, s. 4)

Na základě tohoto časového období nelze vytvářet silné závěry ohledně trendů financování sportu veřejným sektorem. Přibližně 70 % prostředků plyne z obecních rozpočtů, které mezi roky 2007-2011 přispěly na toto odvětví průměrně 11,5 miliardami korun, druhým největší podíl má ministerstvo školství, které, jak již bylo zmíněno, pravidelně vypisuje programy investičního i neinvestičního charakteru.

Graf 1. Struktura financování sportovních klubů

Zdroj: KPMG (17, s.3), vlastní zpracování

Podrobnější rozbor financování ukázal, že největší měrou se na financování sportovních oddílů podílí domácnosti (u dětí a mládeže lze předpokládat finanční účast jejich rodičů či zákonných zástupců). Sedmnácti procenty se podílí obce a kraje, jejich úloha je literaturou často vyzdvihována, soukromý sektor se do systému též zapojuje. Pozitivní je, že se tak děje na všech úrovních, i kluby v malých sídlech jsou podporovány lokálními firmami, často se tak děje na bázi sítě sociálních vztahů v obci. Jako doplňující informaci lze uvést výsledky šetření společnosti SANEP (13), kdy 62 % dotazovaných odpovědělo „ano“ na otázku, zda by města, obce a kraje měly pečovat o provoz a údržbu místních sportovních zařízení. Variantu „spíše ano“ volilo přes 26 % lidí, striktní „ne“ uvedlo 3,5 % respondentů. Studie KPMG dále shrnula hlavní problémy: Obce a města představují hlavní zdroj financování sportu, nicméně nejsou motivována ke koncepčnímu přístupu k rozvoji sportu. Investice z centrální či regionální úrovně do infrastruktury jsou omezené, u sportovních areálů je často nejasná nebo roztržitá vlastnická struktura. Tím může docházet k neefektivitám a v konečném důsledku k vyšším nákladům na provoz, opravy nebo výstavbu sportovišť. To má samozřejmě přesah do finanční náročnosti provozování sportu. Větší tlak na vyšší spolufinancování ze strany jednotlivců (domácností) vnímá studie jako samostatný problém, který má dopad zejména na sociálně slabší vrstvy.

V minulých letech prošla struktura financování sportu v České republice několika změnami. Jeden z pilířů, prostředky od Sazka a.s, vlastněný Českým svazem tělesné výchovy (dnes Česká unie sportu), byl vážně narušen vleklými finančními problémy této společnosti, které vyvrcholily vyhlášením insolventního řízení a následnou koupí společnosti finančními skupinami. Sazka odváděla část svého zisku do pokladen sportovních svazů, například České florbalové unii, Českému svazu ledního hokeje, Fotbalové asociaci České republiky (dříve Českomoravský fotbalový svaz) atd. Svazy následně přerozdělovaly peníze jednotlivým oddílům pomocí neúčelových transakcí nebo vypisovaly dotační tituly (investiční i neinvestiční). V současné době Sazka stále sport podporuje (resp. je jí to zákonem nařizováno), v letošním roce převedla několik desítek milionů na účet Českého olympijského výboru, nicméně svazy v ní již nemají žádný vlastnický podíl. Tyto změny přinutily svazy (a samozřejmě i oddíly) hledat náhradní zdroje. Česká florbalová unie to řešila navýšením poplatků za roční hráčské

licence, u dospělých to činilo kolem 200 Kč, u mládežnických kategorií cca 40 Kč (18). To sice příliš nezvýšilo finanční náročnost pro mladé hráče (nejen florbalisty), nicméně došlo k úsporným opatřením svazů a v konečném důsledku k možným omezením či nevypsáním rozvojových projektů, i mládežnických.

Změnou prošel i loterijní zákon, který ukládá provozovatelům hazardních her odvádět část zisků přímo do rozpočtů obcí, přičemž laickou i odbornou veřejností často diskutované „výherní automaty“ přináší do obecní pokladny 55 Kč/terminál denně (19). Studie společnosti KPMG (17) upozorňuje, že zákon explicitně neuvádí, zda mají obce peníze získané z hazardu použít právě na sportovní účely. Loterijní společnosti jsou provozovány soukromým sektorem, což limituje výši získaných prostředků pro sport (*pozn. u státém vlastněné společnosti je předpoklad, že vygenerovaný zisk by celý převedla na neziskové, tedy i sportovní, účely*). V řadě evropských zemí (Německo, Finsko, Francie, Rakousko nebo Lotyšsku) vlastní loterijní společnost(i) stát či na jejich provoz má monopol. Naopak v Itálii, Anglii, ČR, Litvě nebo Slovinsku stát velkou loterijní společnost nevlastní. V zemích jako Portugalsko, Itálie, Dánsko nebo Finsko směřují prostředky do státního rozpočtu a dále jsou přerozdělovány ministerstvy, přičemž je upřesněno, jak velká část je určena sportu. Ve Francii, Polsku, Švédsku či Rakousku věnují loterijní společnosti přesně definovanou část financí sportovním organizacím nebo fondům. V Lotyšsku, ČR a na Kypru není povinné směřovat prostředky přímo na sportovní aktivity. Koncepce podpory sportu (16) upozorňuje, že některé společnosti používají výtěžek ne zcela v souladu se zákonem, čímž jsou znevýhodněny ty společnosti, které literu zákona naplňují. Společnosti, zabývající se kurzovými sázkami, využívají dovedností sportovců k podnikatelským účelům, ač na nich nemají podíl. V ekonomické terminologii lze toto nazvat pozitivní externalitou. V oblasti kulturní toto zpoplatnění již delší dobu funguje.

Jestliže panuje obecné mínění, že sport má pozitivní podíl na socializačním procesu dítěte a mladého člověka (byť toto literatura zpochybňuje – viz Sekot), je na zvážení každého státního aparátu, zda chce podporovat sportovní aktivity pomocí peněz z hazardu, který je veřejností vnímán negativně a představuje pro mládež potenciální nebezpečí. V České republice mají regulační nástroj v rukou obce, neboť mohou poměrně snadno omezit až zakázat provoz „výherních automatů“ ve svém katastrálním

území. Je potřeba vzít v potaz případný výpadek příjmů obecního rozpočtu a následný nedostatek prostředků pro místní oddíly, což může mít za následek zvýšený tlak na financování sportovních aktivit domácnostmi či jednotlivci.

2.5.3 Podpora sportu z centrální úrovně

V práci bylo zmíněno několik dokumentů MŠMT, které zdůrazňují roli sportu pro rozvoj mladé generace. Ministerstvo každoročně vypisuje dotační programy, které mají naplňovat cíle těchto, zejména koncepčních, dokumentů. Žadatelem jsou většinou sportovní svazy a nevládní neziskové organizace s celostátní působností. Přehled programů pro rok 2014 je uveden v následující tabulce.

Tabulka 5. Seznam programů vyhlášených ministerstvem pro rok 2014

Program I	Sportovní reprezentace	Neinvestiční dotace
Program II	Sportovně talentovaná mládež	
(není vyhlášen program)	Podpora Resortních sport. center	
Program III	Všeobecná sportovní činnost	
Program IV	Údržba a provoz sport. zařízení	
Program V	Organizace sportu	Investiční dotace
Program 133510	Podpora materiálně-technické základny sportu	
a) Subtitul 133512	Podpora materiálně techn. základny sport. organizací	
b) Subtitul 133513	Podpora materiálně techn. základny sport. reprezentace	

Zdroj: MŠMT (21, s. 5-6), vlastní zpracování

Program I v sobě zahrnuje podporu i juniorské reprezentace, vrcholoví mladí sportovci jsou tedy finančně zčásti zajišťováni státem. Z tohoto programu lze mj. hradit (21, s. 8) „sportovní přípravu reprezentantů a členů realizačního týmu, včetně zahraniční (týká se nákladů na soustředění, trenérské, zdravotní, metodické, technické, servisní zabezpečení, vybavení sportovními potřebami neinvestičního charakteru, nájemné prostor pro zabezpečení sportovní přípravy a zabezpečení reprezentantů, trenérů a členů realizačního týmu (mzdové náklady, včetně povinných odvodů zaměstnavatele, náhrady mezd, služby, stipendia, cestovné, víza, náklady na dopravu osob a materiálu, ubytování, stravování, včetně nákladů na zkvalitnění stravy, odměny za sportovní výsledky)“. Z výčtu je vidět, že stát o české reprezentanty z finančního hlediska velmi

pečuje, avšak pro čerpání dotace jsou stanoveny limity, není možné pomocí ní hradit 100 % nákladů.

Program II se na děti a mládež přímo zaměřuje – prostředky jsou adresovány sportovním centřům mládeže (pro věkovou kategorii 15-19, popř. 23 let) a sportovním střediskům (pro kategorii 6-15 let). Jedná se tedy o plošně širší podporu pokročilých sportovců. Zaměření podpory je velmi podobné Programu I, z dotace je možné hradit mzdové náklady trenérů a realizačního týmu až do výše 85 % z celkového objemu (u reprezentace pouze 35 %). To je zcela v souladu s Koncepcí státní podpory sportu, která finanční motivaci trenérů ve sportovních centrech a střediscích zdůrazňuje (16).

Pro rekreační aktivní sportovce z řad dětí a mládeže je určen Program III, ze kterého je financována pravidelná sportovní činnost mladé generace (ve věku 6-26 let) ve školních sportovních oddílech, včetně soutěží celorepublikové, popř. i mezinárodní, působnosti. Finance nejsou určeny pro svazy, tělovýchovné jednoty ani sportovní kluby! Program IV slouží k provozu sportovišť, má však neinvestiční charakter, tudíž pomocí něj nelze navyšovat majetkovou hodnotu. Program V zahrnuje neinvestiční prostředky potřebné k fungování nevládních neziskových organizací v oblasti sportu. Investiční dotace poskytuje Program 133510, přičemž subtitul 133512 mohou výjimečně využít i obce a jejich příspěvkové organizace, jedná se tedy o možnost snížení nákladů při modernizaci nebo rozšiřování sportovišť určených široké veřejnosti. Druhý subtitul cílí naopak na vrcholové sportovce, reprezentanty.

Z výše uvedeného je vidět, že zejména u mladých vrcholových, pokročilých a talentovaných sportovců má stát zájem na jejich rozvoji. Příprava pro provozování sportu na vyšší nebo dokonce reprezentační úrovni je velmi časově náročná, drtivá většina sportovců nemůže být v zaměstnání na hlavní pracovní poměr a po skončení pracovní doby se věnovat tréninku. Proto se ministerstvo snaží z centrální úrovně snižovat pomocí dotací finanční, potažmo časovou, náročnost u těchto výkonnostních kategorií, přičemž svazy tyto prostředky mohou zčásti využít i na odměňování sportovců a realizačního týmu.

3 Hypotézy

První stanovená hypotéza (H1) předpokládá, že časová i finanční náročnost v rámci jednoho sportu roste s kvalitou úrovně na škále začátečník – pokročilý – vrcholový sportovec.

Druhá hypotéza (H2) předpokládá, že finančně nejnáročnější je snowboarding a to na všech výkonnostních úrovních. Důvodem tohoto předpokladu je nižší členská základna v rámci oddílu, ve kterém tak jedinec musí nést vyšší průměrné náklady, než u kolektivních sportů. Druhým důvodem je kratší tradice, nižší členská základna a z toho plynoucí horší vyjednávací pozice sportovního svazu snowboardistů při čerpání prostředků z veřejných zdrojů.

Tvrzení hypotéz budou verifikována v závěru praktické části.

4 Metody a postup práce

Pro každý z analyzovaných sportů a každou výkonnostní úroveň byl na základě literatury a zkušeností autora vypracován tréninkový plán na jeden rok. Délka cesty na trénink a z tréninku byla stanovena na základě velikosti sídel, což mívá vliv na úroveň, na které tamní oddíl hraje. Délka cesty na zápas a ze zápasu byla stanovena dle klubů, které se účastní jednotlivých soutěží (okresní, krajská a divizní, celostátní). Finanční náročnost na výbavu byla stanovena zprůměrováním internetových cen prodejců s přihlédnutím ke kvalitě vybavení vhodného pro jednotlivé úrovně a s přihlédnutím na počet spotřebovaných kusů či párů výbavy za rok. Byla tedy zvolena metoda vzorového jedince a vzorových klubů, která byla doplněna o teoretické i praktické poznatky autora. Ten si uvědomuje význam užití těchto vzorových prvků v práci, neboť z něj logicky vyplývá možnost odchylek. Není v silách autora a ani cílem práce uvažovat všechny varianty, zejména finanční, náročnosti jednotlivých sportů a úrovní.

5 Praktická část - finanční a časová náročnost jednotlivých sportů

Tato část práce se zabývá finanční a časovou náročností fotbalu, tenisu a snowboardingu. Byly zvoleny tři výkonnostní kategorie, začátečnická, pokročilá a vrcholová, a pro každou je uveden vzorový jedinec, pro něhož byly zprůměrovány finanční i časové náklady. Na závěr praktické části je provedeno srovnání jednotlivých sportů a kategorií navzájem.

5.1 Fotbal

Fotbal je v současné době více než sportem, stal se zdrojem obrovských toků peněz, naplní životů milionů fanoušků, v mnoha zemích je příslušnost ke klubu znakem sociálního postavení. Není divu, že tato hra přitahuje děti už od útlého mládí.

5.1.1 Časová a finanční náročnost fotbalu – začátečnická úroveň

Se sportem, a samozřejmě i s fotbalem, lze začínat téměř v každém věku. Nicméně pro zvládnutí aspoň základních fotbalových dovedností, je třeba získat motoriku, obratnost, kterou se v pokročilém věku člověk již těžko učí. Pro potřeby této práce předpokládám, že začátečníkem může být dítě ve věku cca 6-15 let a hře se věnuje na amatérské úrovni, tedy od okresní po krajskou úroveň, ačkoliv na té již hrají děti, které prošly talentovými náboji a jsou na ně již kladeny určité požadavky v kondici a technice.

Následující text o plánování ve fotbale lze aplikovat na všechny výkonnostní kategorie, přičemž zde mezi nimi existují rozdíly, zejména v náplni. Z hlediska časového plánu tréninku uvádí Frank (22), že v kalendářním roce se fotbalu má věnovat 48 týdnů, které dělí na přípravné období (odehrává se v létě, celkem 6 týdnů), první část sezony (16 týdnů), druhé přípravné období (4 týdny), druhá část sezony (16 týdnů) a přechodné období (6 týdnů). Nutno podotknout, že zejména v nižších soutěžích kluby odehrají

méně než 16 zápasů v jarní i podzimní části, pak je tento „přebytek“ v první i druhé části sezony zahrnut do druhého přípravného období, popř. je prodlouženo období přechodné. Jinak k fázování přistupuje Fajfer (23), který navrhuje rozdělit kalendářní rok na hierarchii cyklů, přičemž cykly nižší úrovně vyplňují cykly úrovně vyšší. Roční tréninkový plán je tvořen mezocykly v délce trvání 2-6 týdnů, přičemž často se hovoří o mezocyklu jakožto měsíčním období. V souladu s Frankem jsou rozlišeny přechodná a přípravná letní a zimní období a také hlavní jarní a podzimní. Tento cyklus by měl podrobněji rozpracovat roční plán a stanovit reálné cíle, které musí uzpůsobovat podle aktuální výkonnosti, postavení v tabulce, obtížnosti nadcházejícího mistrovského utkání. Další úrovní jsou mikrocykly (operativní plány). Jedná se o týdenní plán sportovních aktivit. Autor v něm spatřuje těžiště práce trenéra, neboť je potřeba velmi pečlivě zvážit zatížení hráčů, aby měli dostatek času na regeneraci a zotavení, neboť jinak roste míra únavy a riziko zranění. Upozorňuje, že žáci ve sportovních třídách by měli trénovat denně, u nižších výkonnostních kategorií nejméně třikrát týdně. Reálná tréninková zátěž u okresních soutěží, popř. oblastních přeborů je však dva tréninky týdně. Důvodem je zejména nedostatek trenérů a jejich omezené časové možnosti a také míra ochoty, kterou tito dobrovolníci nabízejí. O finančním ohodnocení koučů všech věkových kategorií na amatérské úrovni nelze vůbec hovořit. Základním stavebním kamenem všech cyklů je tréninková jednotka. Její délka se pohybuje od 70 do 90 minut, u starších žáků a dorostu lze protáhnout až na dvě hodiny.

Pro potřeby této práce byl zvolen následující modelový příklad. Tréninková jednotka trvá hodinu a půl, její periodicita je dvakrát týdně. Roční plán má nikoliv 48 týdnů jako u Franka, ale jen 38. Sezona začíná v září, přípravné letní období v srpnu. Tým mladších žáků odehraje 11 zápasů na podzim i na jaře. Neuvažují tedy specifický případ kategorie přípravek, které někdy hrají turnajovým systémem. Cesta na trénink a z tréninku včetně převlečení trvá 45 minut, cesta na zápas, rozcvičení a cesta ze zápasu trvá 2 hodiny u venkovních zápasů, hodinu u utkání domácích. Samotné utkání se hraje 2x30 minut s čtvrt hodinovou přestávkou. Hráči jedou jednou ročně, v letním přípravném období, na čtyřdenní soustředění, kde ve dvoufázovém tréninku navyšují kondici, základní individuální dovednosti (techniku) a herní situace (přímé kopy, rohy, přihrávky a střelbu). Po skončení sezony, v přechodném období, lze odehrát přátelská

utkáni či turnaje. Vzorové žákovské mužstvo odehraje takových zápasů 5, jedno v délce trvání 60 minut. V období zimním se družstvo zúčastní dvou turnajů v sálové kopané, na každém stráví celkem 10 hodin, včetně dopravy tam a zpět.

Tréninková zátěž je: 38 týdnů x 2 tréninky týdně x 135 minut = 171 hodin. Zápasová zátěž je 11 zápasů x 2 období x 75 minut (+ 11 x 120 minut + 11 x 60 minut) = 60,5 hodiny. Čtyřdenní soustředění nelze striktně přepočítávat na hodiny. Přípravná utkání trvají 5 x 60 minut, přestávka 15 minut, přičemž je počítáno s dvěma hodinami na utkání, vyhrazenými na cestu, rozcvičení a převlečení. Celkem 16,5 hodiny. Zimní turnaje v hale zaberou 20 hodin. Jednoduchým sečtením vychází, že hráč kategorie mladších žáků na amatérské úrovni věnuje fotbalu cca **280 hodin ročně**. Tuto hodnotu pro modelový příklad je třeba brát jako maximální, neboť většina hráčů nemá stoprocentní účast na trénincích a také neodehrají všechna utkání od první do poslední minuty.

Finanční náročnost

Individuální vybavení fotbalisty zahrnuje: míč, kopačky, sálové kopačky na zimní přípravu, popř. je lze použít i na umělé trávě. Dresy většinou zajišťují kluby, na amatérské úrovni je mají v mladších kategoriích pouze s číslem, nikoliv jménem, neboť by si hráči museli dokupovat dres např. každé dva roky, jednak při přechodu do starší kategorie a nelze zanedbat ani prudký tělesný růst v období pubescence. Výše členských příspěvků se velmi liší, řada obcí se snaží na dětské a mládežnické sportovce přispívat ze svého rozpočtu, na nákladech se často podílí lokální podnikatelé sponzoringem (z řad současných či bývalých dospělých hráčů či jejich příbuzných nebo přátel). Pro tuto práci bude počítán příspěvek ve výši 1000 Kč. Z něj jsou uhrazeny náklady na pořádání zápasů, dopravu, poplatky ve prospěch fotbalové asociace, zápasové dresy a tréninkové pomůcky, jako jsou míče, rozlišovací dresy, kužely či figuríny hráčů pro nácvik střelby. Kopačky stojí od 900 do cca 1300 Kč. Pro potřeby práce je nutné upozornit, že uváděné ceny nepředstavuje cenový strop. Ceny byly převzaty z webu zabývajícího se prodejem fotbalového vybavení (24). Chrániče holení přijdou hráče na cca 200 korun za ty nejjednodušší až 1000 Kč za měkčí a pohodlnější. Zejména pro obránce je vhodná i ochrana kotníků, které v soubojích mohou být snadno poraněny, např. po skluzu. Jsou k dispozici v ceně mezi jednou až dvěma stokorunami. Je možné zakoupit i typ

chráničů, který chrání holeně i kotníky. Štulpny lze na noze přichytit pomocí izolepy, výrobci nabízejí i pro tento účel vyrobené pásky textilní za cca 80-130 Kč (25). Brankáři potřebují chrániče na kolena, v oblasti kolen je textil na dlouhých kalhotách zesílen, ne vždy jsou tyto však vhodné, např. při velmi teplém počasí. Chrániče kolen stojí 400-900 Kč, ochrana loktů je dostupná od 400 do 800 Kč (24 a 25). Specifickým brankářským vybavením jsou rukavice, cena se pohybuje od 200 do 1000 Kč (24 a 26). Je možné zakoupit i brankářskou helmu, úrazy hlavy hrozí zejména po souboji s protihráčem, popř. po nárazu hlavou do brankové konstrukce. V současné době není její používání příliš rozšířeno. Tuto pomůcku, byť ne záměrně, zpopularizoval český reprezentační gólman Petr Čech. Na českém trhu se prodává v ceně 650-875 Kč (27 a 28). Pro zimní přípravu v hale jsou nutné sálové kopačky. Od 600 do 1400 korun (24). S rozmachem výstavby hřišť s umělou trávou přišly výrobci se speciálním typem kopaček, tzv. turfů. Mají oproti botám na travnatá hřiště měkčí kolíky. Lze s nimi hrát i na škváře či betonu. Možností využívat umělý povrch disponují spíše větší kluby hrající na vyšší úrovni, proto pro amatérskou úroveň nebude tato práce nákup turfů uvažovat.

Hráči potřebují na trénink kromě obutí také oblečení. Bude brán v potaz případ jednoho bavlněného trika s krátkým a dlouhým rukávem, trenýrek, dlouhých kalhot, čepice a pět párů ponožek, bez přítomnosti speciálních (tzv. funkčních) materiálů a renomovaných výrobců, ačkoliv i dětský začátečník může tímto disponovat. Tytéž kopačky a chrániče bude hráč využívat při tréninku i zápasech. Trika a trenýrky stojí cca 180 Kč jedno, dlouhé kalhoty 250 Kč, čepice cca 150 Kč a pár ponožek cca 40 korun.

Finanční náročnost mladšího žáka na amatérské úrovni: 1000 Kč (členský příspěvek) + 1100 Kč (kopačky) + 600 Kč (chrániče holení) + 110 Kč (pásky na štulpny) + 1000 Kč (sálové kopačky) + 1140 Kč (oblečení na trénink) = **4950 korun**. U brankářů je nutné připočítat chrániče kolen (650 Kč) a loktů (400 Kč) a rukavice (600 Kč), popř. i helmu (750 Kč). Jeho vybava tedy přijde na **4600 korun**, popř. **5350 korun s helmou**. I oni samozřejmě platí členské příspěvky. Pro výpočet byly použity aritmetické průměry výše uvedených cenových rozmezí, některé vybavení (chrániče holení, loktů či kolen) vydrží více než jednu sezonu, tato práce uvažuje nákup celého vybavení každoročně. Naopak kopačky nemusí při intenzivní zátěži vydržet celý rok.

5.1.2 Časová a finanční náročnost fotbalu – pokročilá úroveň

V souladu s publikací od Franka (22) bude tato práce uvažovat, že hráči na pokročilé úrovni se věnují fotbalu 48 týdnů v roce. Za pokročilou úroveň tato práce považuje krajské a ligové soutěže mladších a starších žáků a dorostu. V České republice neexistuje pro kategorii mladších žáků mezi krajskou a nejvyšší soutěží (liga) žádná další úroveň. Nejvyšší soutěž u mladších žáků je představována třemi rovnocennými soutěžemi na území Čech a dvěma na území Moravy a Slezska (jedná se o Českou a Moravskoslezskou ligu pro kategorii dvanácti- a třináctiletých hráčů). U starších žáků a mladšího dorostu se setkáme s krajskou úrovní, vyšší je divize a nejvyšší je Moravskoslezská liga a Česká liga rozdělená do dvou skupin A a B. Teprve starší dorost hraje celostátní soutěž (29). Specifická je juniorská liga, ze které se nikam nesešupuje ani nepostupuje a je určena mladé pro hráče, kteří končí nebo skončili v kategorii staršího dorostu a v A-týmu pro ně zatím není místo.

Za vzorové družstvo pro kategorii pokročilých fotbalistů poslouží tým mladších žáků hrající Českou ligu žáků U 13. Jak již bylo řečeno, hráči se fotbalu věnují 48 týdnů v roce. V prvním přípravném období, trvajícím šest týdnů, absolvují v prvních dvou týdnech 2 tréninky týdně, ve zbylých třech trénují čtyřikrát do týdne, jeden týden jsou na soustředění. V první části sezony (16 týdnů) odehrají 11 kol (poslední kolo proběhne v půlce listopadu) během 11 týdnů. Trénink proběhne čtyřikrát týdně, ve čtyřech týdnech si vystačí se dvěma tréninky. Druhé, měsíc dlouhé, přípravné období přinese v průměru tři tréninky týdně, druhá část sezony má stejný tréninkový plán jako to první. V měsíčním přechodném období se hráči sejdou desetkrát. Následuje pauza do dalšího prvního přípravného období. Trénink trvá dvě hodiny, cesta na trénink a z tréninku včetně převlečení trvá 45 minut, cesta na zápas, rozcvičení a cesta ze zápasu celkem 4 hodiny. Zápas se hraje 2x30 minut, čtvrt hodiny přestávka. V letním přípravném období se koná sedmidenní soustředění, v jehož rámci budou sehrána dvě přátelská utkání. V zimní přípravě se tým přátelsky střetne čtyřikrát – cesta tam a zpět včetně rozcvičení zabere průměrně 3 hodiny, jejich délka je standardní. Dvěma turnajům v sálové kopané budou hráči věnovat celkem 20 hodin.

Součtem vyjde tréninková a zápasová zátěž: 138 tréninkových jednotek x (2 hodiny tréninku + 45 minut cesty) = 379,5 hodiny. Zápasová zátěž: 22 soutěžních utkání x (75

minut zápasu + 4 hodiny cesty) + 4 přátelská utkání x (75 minut zápasu + 3 hodiny cesty) + 20 hodin sálové kopané = 152,5 hodiny. Hráč na pokročilé úrovni věnuje fotbalu cca **532 hodin** ročně. Opět je potřeba připomenout, že se jedná o hypotetický příklad, neboť nulová absence na tréninku, přípravě i zápasech je pouze teoreticky možná.

Finanční náročnost

Vybavení hráčů se typově od začátečnické (amatérské) úrovně příliš neliší. Obvyklé jsou dvě sady dresů, hrazené klubem, se jmenovkami na zádech. Hráči budou disponovat dvěma páry kopaček, jedním párem sálové sportovní obuvi a jedním párem turfů na umělé povrchy. Dále si pořídí dvoje chrániče holení a kotníků, brankář troje rukavice, dvoje chrániče loktů a kolen. Na tréninky si mladí fotbalisté zakoupí dvě trička s dlouhým a dvě s krátkým rukávem, obě z funkčních materiálů, dále dvoje dlouhé a dvoje krátké kalhoty a deset párů ponožek ze speciálních materiálů proti otlakům. Cena triček ze savých materiálů se pohybuje okolo 500 korun, trenýrek 400-600 Kč, dlouhých kalhot 300-700 Kč (31). Kvalitní ponožky jsou k dostání za cca 220-250 korun (32). Vyšší mládežnické soutěže hrají kluby, které mají podporu měst, obcí a sponzorů, zároveň je však kladen důraz na kvalitu tréninku a trenérů, což s sebou nese vyšší náklady, nehledě na delší cesty za zápasy. Pro modelový příklad je zvolena výše ročního členského příspěvku 3 000 Kč za hráče. Oddíl hradí podobné výdaje jako u začátečnické kategorie, navíc jsou náklady spojené se zkvalitňováním trenérské práce. Při výpočtu finanční náročnosti uvažuje tato práce, že vyšší cena vybavení odráží i jeho vyšší kvalitu, která v této kategorii již může mít na výkon hráče podstatnější vliv, než u začátečnické kategorie. K aritmetickému průměru cen kopaček a chráničů uvedeného v minulé subkapitole se přičetlo cca 10 % z této hodnoty.

Celkem: 2x kopačky (2 420 Kč) + 2x chrániče holeně (1320 Kč) + 2x páska na štlupny (240 Kč) + sálová obuv (1 100 Kč) + turfý (800 Kč) + 2x chrániče kotníku (500 Kč) + 2x tréninkové triko s krátkým i dlouhým rukávem (2 000 Kč) + 10x ponožky (2 300 Kč) = **10 680 Kč**. S přičtením členského příspěvku celková částka činí **13 680 Kč**. U

brankářů je nutné připočíst ještě chrániče loktů, kolen a rukavice (2x700 Kč + 450x2 + 700x3) = **17 080 Kč**.

5.1.3 Časová a finanční náročnost fotbalu – vrcholová úroveň

Podobně jako u pokročilé úrovně, i zde se budou hráči zabývat fotbalem 48 týdnů v roce. Vrcholovou úrovní má tato práce na mysli celostátní soutěž, popř. hraní v reprezentaci v příslušné věkové kategorii. Autor si uvědomuje, že mezi hráčem klubu, který se účastní nejvyšší národní ligy a hráčem, který je vybrán do reprezentace, je kvalitativní rozdíl, nicméně oba jsou považováni za hráče úrovně vrcholové. Za vzorové mužstvo bude považován tým hrající celostátní ligu starších dorostenců (33). Ta se vyznačuje vysokou zápasovou zátěží, neboť v období od konce července do počátku června odehraje každý tým 42 utkání (soutěže se účastní 22 celků). Přípravné období běží od konce června do konce července, kdy začnou zápasy. Jeden týden jednou hráči na soustředění, ve zbylých třech se schází na trénink 5x týdně, 3 hodiny v týdnu se regenerují masážemi či koupelemi. Odehrají 2 přípravná utkání. V první části sezony (konec července až počátek prosince), dlouhé 14 týdnů hráči trénují pětkrát týdně, čtyři hodiny týdně věnují regeneraci, která je u této věkové a výkonnostní kategorie nezbytná. Druhé přípravné období od počátku prosince do konce února je delší než u Franka (22), který navrhuje 4 týdny, hráči vzorového družstva mají po posledním zápase jeden týden 4 tréninky a následně do konce prosince volno. Následuje sedm týdnů do začátku druhé části sezony, ve kterém se koná týdenní soustředění, v jehož rámci jsou sehrána 3 přátelská utkání na umělém povrchu, ve třech týdnech se koná trénink 4x týdně (plus 3 hodiny regenerace týdně), ve zbylých třech pak 5x týdně (a 3 hodiny regenerace). Druhá část sezony počíná koncem února a končí počátkem června, celkem 14 týdnů, ve kterých se trénuje 5x týdně a 4 hodiny týdně se hráči regenerují. Trénink trvá dvě hodiny, po většině z nich se hráči věnují práci s fyzioterapeutem, koupelím či masážím. Cesta na trénink a z tréninku hráči zabere 45 minut. Utkání se hraje 2 x 45 minut, se čtvrt hodinovou přestávkou. Jelikož týmy cestují po celé republice, bude počítáno, že cesta na zápas, rozcvičení a cesta ze zápasu bude průměrně trvat sedm hodin při utkání venku, 2 hodiny při utkání doma.

Tréninková zátěž tedy činí: 186 tréninků x 2 hodiny (+45 minut cesty) + 139 hodin regenerace = **650,5 hodiny**. Zápasová zátěž činí: 21 utkání x 105 minut (+7 hodin /utkání) + 21 x 105 (+2 hodiny/utkání) + 2 přátelská utkání x 105 minut (+2 hodiny cesty/utkání) + 3 přátelská utkání x 105 minut (zápas v rámci soustředění) = **275 hodin**. Celkem **925,5 hodiny**.

Finanční náročnost

Vrcholová úroveň sportu přináší samozřejmě vyšší náklady. Ne vždy však jsou hrazeny hráčem, tyto kluby mají většinou silnou podporu obcí, svazu, sponzorů a dobře se orientují v dotačních titulech. To vše jim pomáhá snižovat finanční tlak přímo na hráče. U vzorového modelu tato práce počítá s hrazením dvou sad dresů, tréninkových technických pomůcek, dvou kompletních sad tréninkových úborů, cestovních nákladů na zápasy a platby funkcionářům, trenérům, fyzioterapeutům a masérům. Klub má uzavřenou smlouvu s výrobcem sportovního vybavení, který hráčům poskytne zdarma jednu sadu kompletní výbavy (pár kopaček, sálové obuvi, turfů, běžeckých bot, chráničů, rukavic...). Hráč si s výraznou slevou (klub má smlouvu se dvěma značkovými prodejci) zakoupí dva páry kopaček, dva páry turfů, dvoje sálové kopačky, dvě trika, dvoje trenýrky i dlouhé kalhoty na trénink. Brankář dvoje rukavice a dvě sady chráničů. Pro jednoduchost uvažujme, že cena po slevě se bude rovnat ceně vybavení jako u hráčů na začátečnické úrovni. Členský příspěvek bude 4 000 Kč, nicméně hráči jsou na této úrovni již za své výkony a úspěchy částečně placeni. Cena výbavy: 2000 Kč (kopačky) + 1200 Kč (chrániče) + 2000 Kč (sálová obuv) + 1140 Kč (oblečení na trénink) = **6 340 Kč**. S členským příspěvkem výše nákladů činí **10 340 Kč**. Brankář si navíc kupuje chrániče kolen (1 300 Kč), loktů (800 Kč) a rukavice (1 200 Kč). S členským příspěvkem tedy uhradí **13 640 Kč**. Na tomto místě je třeba upozornit, že tyto náklady jsou modelové, záleží na situaci každého klubu, neboť některé zajišťují svým svěřencům kompletní vybavení, v této práci je uvažován případ, kdy se hráči finančně spolupodílejí, byť jsou jim náklady kompenzovány příjmy za jejich výkony.

Následující tabulka přehledně zobrazuje náklady pro jednotlivé kategorie a také procentuální nárůst časové a finanční náročnosti mezi kategoriemi. Časově je nejnáročnější vrcholová úroveň, finančně úroveň pokročilá.

Tabulka 6. Časová a finanční náročnost fotbalu.

	Začátečnická		Pokročilá		Vrcholová	
	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje
Fotbal	280h	5 000 Kč	532h	17 080 Kč	925,5h	13 640 Kč
			Pokročilý/začátečník		Vrcholový/pokročilý	
Procent. nárůst mezi kategoriemi			190,0%	341,6%	174,0%	79,9%

Zdroj: Vlastní zpracování

5.2 Tenis

Tenis je sportem, kterému se lze věnovat od předškolního věku až do věku seniorského. Ačkoliv hráči soutěží na kurtu většinou individuálně, pokud se nejedná o čtyřhru, zároveň bývají členy družstev a získávají tak body do tabulky soutěží, ve které figurují. V České republice jsou dle soutěžního řádu tenisové soutěže děleny na přebory (mistrovství ČR a přebory nižších územních celků) a turnaje (34). Jelikož kraje se liší počtem obyvatel, liší se také počet úrovní soutěží v každém územním celku (některé kraje mají společnou soutěž).

5.2.1 Časová a finanční náročnost tenisu – začátečnická úroveň

Pro úroveň začátečníka bude vybráno dítě ve věku 8 let, které dochází na kroužek tenisu organizovaný oddílem ve svém městě a získává první zkušenosti. Bude předpokládáno, že k soutěžním utkáním nenastupuje, pouze trénuje a hraje „přátelské“ zápasy se svými vrstevníky. Kroužek se koná dvakrát týdně a slouží k získání základních tenisových

dovedností, jako je ovládnání rakety, její správný úchop a zlepšování motoriky. Nutností je budování zájmu a zodpovědnosti dítěte, neboť u tohoto individuálního a koordinačně a technicky náročného sportu, je potřeba velké začátečnické trpělivosti. Trénink je kolektivní, trenér se v jeho průběhu snaží věnovat všem svěřencům najednou, ale zároveň pozorovat individuální odchylky mezi nimi, kvůli případnému výběru talentů, se kterými lze pak pracovat v rámci jiné či samostatné tréninkové jednotky. Samotný trénink trvá hodinu, kratší délka tréninku a jejich vyšší frekvence je u dětí literaturou doporučována (35). Cesta na něj a z něj 45 minut. Koná se dvakrát týdně, od počátku května do konce června a od počátku září do konce října (dle počasí) probíhá na venkovních kurtech. Od počátku listopadu do konce dubna se chodí do kryté tenisové haly (jednu týdně) a do tělocvičny místní základní školy (jednu týdně). S přestávkou tři týdny na přelomu roku. V létě se koná týdenní tenisový kemp, v místě sídla klubu.

Časová zátěž: 1 hodina tréninku + 45 minut cesty (2x týdně) x 42 týdnů v roce (53 – 8 týdnů o letních prázdninách – 3 týdny v zimním období) = **147 hodin ročně**. Hodiny na letním tenisovém kempu nebudou do celkové výše časové zátěže počítány, avšak autor si uvědomuje, že si při nich dítě intenzivně zlepšuje své tenisové dovednosti.

Finanční náročnost

Základní pomůckou je samozřejmě tenisová raketa. Vzorový jedinec v této práci má raketu svou vlastní (někdy je zapůjčuje oddíl). Nová dětská raketa pro věkovou kategorii 7-9 let stojí mezi 550 a 1800 Kč (36 a 37). Míčky zajišťuje klub, přesto bude jedno balení ročně zakoupeno individuálně, v hodnotě mezi 310 a 450 korunami za balení 12ks (36 a 37). Dvakrát ročně bude proveden nový výplet, hráč si zaplatí pouze materiál, realizaci zajistí klub. Cena výpletu od 150 do 500 Kč za balení. Boty na venkovní hru se stojí od 550 do 1600 Kč, boty do haly od 600 do 1400 Kč. Čepice s kšiltem proti slunci lze koupit v ceně okolo dvou set korun. Z oblečení bude potřeba triko, též přibližně za 300 Kč, šortky za 200 Kč, pevnější ponožky za 50 Kč, dlouhé kalhoty za 250 Kč a mikina za 300 Kč (32, 38, 39). Členský příspěvek bude 2 500 Kč. Tenis je finančně náročnější než fotbal, údržba kurtů musí být pečlivá a klub musí mít vybudované zázemí. Nemalou položkou v klubovém rozpočtu je provoz vyplétacího

stroje a nájmy za halu, neboť nelze dobře trénovat v dešti či zimě. Navíc je si třeba uvědomit nižší počet účastníků tréninkové jednotky (ve srovnání s kolektivními sporty), tudíž se náklady na ni „nerozloží“ mezi tolik hráčů.

Finanční náročnost: Raketa (1175 Kč) + míčky (380) + výplet (2 x 325) + čepice (200) + boty na kurt (1075) + boty do haly (1000) + tričko (2 x 300) + šortky (2 x 200) + ponožky (4 x 50) = 5 680 Kč. Po započtení členského příspěvku činí celkové náklady **8 180 Kč**.

5.2.2. Časová a finanční náročnost – pokročilá úroveň

Pro tuto situaci byla jako modelová vybrána kategorie starších žáků, kteří hrají tenis závodně na krajské úrovni za klub ve větším (okresním) městě. Od poloviny března do konce dubna se trénuje třikrát týdně v kryté hale, při vhodném počasí lze většinou ke konci této periody využít venkovní kurt a z hlediska zápasové přípravy na sezonu je to i žádoucí. Od počátku května až do konce října se dají tréninky pořádat venku. V létě hráči jedou na týden na soustředění. Neboť toto období odpovídá soutěžní sezoně, je nutné věnovat se i regeneračním cvičením, popř. vynechat trénink, je-li ve stejný den jako zápas, popř. je dítě druhý den po zápase velmi unavené. Pro potřeby této práce je uvažována tréninková zátěž tří jednotek týdně. Následující období (listopad až první půlka března) přináší tři tréninky týdně, na přelomu roku se 14 dní netrénuje vůbec a celkem jeden měsíc se bude trénovat dvakrát do týdne. Jeden svěřenec se zúčastní v průměru dvou turnajů v hale, časová zátěž bude celkem 12 hodin. Tréninková jednotka zabere hodinu a půl, opět je počítáno s 45 minutami cesty na kurty a zpět domů. Počet utkání za sezonu a jejich délka je v tenisu těžce předvídatelná, neboť systém soutěží se liší např. od fotbalu či hokeje. Tato práce uvažuje, že dítě odehraje 14 utkání soutěžních, jejichž délka bude zvolena 90 minut. Dle soutěžního řádu Českého tenisového svazu musí být při utkání v délce do 60 minut přestávka aspoň půl hodiny. Dále sehraje v rámci soustředění 5 přátelských utkání, v celkové délce 90 minut. Jelikož se v rámci jednoho dne odehraje více zápasů, minimálně u venkovních utkání je nutné počítat s vyšší časovou náročností, neboť dítě čeká na odehrání svých spoluhráčů. Pokud oddíl hraje 4x venku, bude počítáno s dalšími 3 hodinami a dvěma a půl

hodinami na cestu a rozcvičení. U domácích zápasů bude časová náročnost činit 2 hodiny nad rámec délky utkání.

Časová náročnost: (4,5 hodiny + 135 minut) x 30 týdnů (3 tréninky týdně, cesty na něj) + 3 měsíce trénink 3x týdně + 1 měsíc trénink 2x týdně + 12 hodin (turnaje v hale) = **349,5 hodiny**. Čtrnáct soutěžních utkání a pět přátelských, každé v délce 90 minut = **28,5 hodiny**. Cesta a rozcvičení pro 3 domácí zápasy = 6 hodin. Cesta, rozcvičení a čekání na spoluhráče při čtyřech venkovních utkáních = 22 hodin. Náročnost celkem: **406 hodin**.

Finanční náročnost

Výbava hráče se od amatérské úrovně kvantitativně příliš neliší. Bude počítáno s dvěma raketami, každá bude vyplétána třikrát ročně. Členský příspěvek bude 5 000 Kč, bude obsahovat mj. úhradu cestovních nákladů na zápasy a náklady spojené s letním soustředěním. Pro vyčíslení výdajů na vybavení byl použit aritmetický průměr cen z minulé podkapitoly navýšený o cca 10%. Je počítáno s navýšením počtu oblečení, jeho cena se neliší od amatérské úrovně.

Finanční náročnost: Raketa (1300 x 2) + míčky (380) + výplet (6 x 360) + čepice (200) + boty na kurt (1160) + boty do haly (1100) + tričko (3 x 300) + šortky (3 x 200) + ponožky (6 x 50) = 9 400 Kč. Po započtení členského příspěvku činí celkové náklady **14 400 Kč**.

5.2.3. Časová a finanční náročnost – vrcholová úroveň

Za vrcholovou úroveň bude považován klub, který hraje nejvyšší krajskou soutěž (v českých podmínkách se např. pro tento rok nazývá O putovní pohár prezidenta ČTS (40), v případě dobrého umístění v této vyšší krajské soutěži se družstvo kvalifikuje do Mistrovství ČR družstev. Modelový hráč se bude účastnit i mistrovství ČR jednotlivců. Bude opět uvažována kategorie staršího žactva. Fázování sezony je stejné jako u nižších výkonnostních kategorií, četnost tréninků je vyšší a hraje se více utkání.

Po konci sezony v měsících září a říjen proběhne trénink 4 týdně, stejná frekvence je v období listopad až polovina března. Na přelomu roku je 14 dní volno. Před začátkem

sezony se také trénuje 4 týdně, v měsících květen a červen, kdy běží sezona, se počet tréninkových jednotek sníží na 3 v týdnu. V červenci děti a srpnu děti trénují 3 týdně, sehrají každé 5 přátelských utkání. V září a říjnu se počet opět navyšuje na 4 jednotky. V zimním období se svěřenec poměří desetkrát v rámci nesoutěžních turnajů v kryté hale. V září klub organizuje soustředění. Trénink trvá opět hodinu a půl, cesta zabere 45 minut. Jeden soutěžní i přátelský zápas trvá 90 minut, sehrání venkovního turnaje trvá 6 hodin (celkem čtyřikrát), domácí je na tři a půl hodiny, celkem třikrát. Vzorový hráč se zúčastní mistrovství ČR družstev i jednotlivců. V jejich rámci odehraje 12 utkání po 90 minutách, zde bude uvažována časová náročnost samotné hry, protože MČR jednotlivců trvá několik dní. V ČR se koná i halové mistrovství a další halové turnaje. Předpokladem je, že vzorový hráč se MČR také účastní, odehraje zde 6 utkání v délce 90 minut.

Časová náročnost: Tréninky (54 + 54 + 9 + 9 + 63 + 144) = 333 hodin. Utkání venkovní (24 hodin) + utkání domácí (10,5 hodiny) + MČR (18 + 9 hodin) + utkání přátelská (22,5 hodiny samotná hra + 30 hodin cestování, rozcvičení) = 114 hodin. Celkem **447 hodin**.

Finanční náročnost: Vrcholový hráč bude mít čtyři rakety, každou čtyřikrát ročně vyplete. Dva páry bot na venkovní povrch i do haly. Ostatní vybavení jako u vrcholové úrovně. Jako výchozí cena bude počítána horní hranice intervalu uvedeného v kapitole pro amatérskou úroveň. Členský příspěvek bude činit 10 000 Kč. Budou z něj hrazeny cestovní náklady a část nákladů na účast na mistrovstvích ČR. Tenisový svaz, potažmo stát prostřednictvím svazu, talentovanou mládež podporuje, proto hráč není nucen hradit náklady v plné výši. Přesto jeho spoluúčast nad rámec členských příspěvků bude 3 000 Kč. Raketa (4 x 1800) + míčky (380) + výplet (16 x 500) + čepice (200) + boty na kurt (2 x 1600) + boty do haly (2x 1400) + tričko (4 x 300) + šortky (4 x 200) + ponožky (8x 50) = **24 180 Kč**. S členskými příspěvky a spoluúčastí celkem **37 180 Kč**.

Následující tabulka poskytuje přehled nákladů pro výkonnostní kategorie a též procentuální nárůst časové a finanční náročnosti mezi kategoriemi. Časově i finančně je nejnáročnější vrcholová úroveň.

Tabulka 7. Časová a finanční náročnost tenisu

	Začátečnická		Pokročilá		Vrcholová	
	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje
Tenis	147h	8 180 Kč	406h	14 460 Kč	447h	37 180 Kč
			Pokročilý/začátečník		Vrcholový/pokročilý	
Procent. nárůst mezi kategoriemi			276,2%	176,8%	110,1%	257,1%

5.3. Snowboarding

Tento sport je ve srovnání s předešlými poměrně mladou aktivitou, do České republiky se dostal až v 80. letech. Po roce 1990 začal být organizován a vznikla Asociace českého snowboardingu (AČS), která spolupracovala se Svazem lyžařů. V současné době právě Svaz lyžařů organizuje závody pro snowboardisty, přičemž soutěže v disciplíně freestyle má na starosti Český snowboarding (41, 42 a 43). V ČR samozřejmě existují sportovní oddíly zaměřené na snowboard, většinou jsou přidruženy ke ski klubům. Pro amatérskou úroveň bude počítáno rekreační ježdění hrazené výhradně z vlastních prostředků, pro pokročilou úroveň bude jezdec členem lyžařského oddílu a bude se účastnit závodů konaných v České republice a výjimečně v blízkém zahraničí. Vrcholová úroveň bude zahrnovat členství v reprezentaci, účast na větším počtu závodů, i v zahraničí a intenzivní přípravu, včetně několika soustředění. Specifikem snowboardingu je větší počet mladých jezdců blízkých věků juniorů v reprezentačních výběrech dospělých.

5.3.1. Časová a finanční náročnost snowboardingu – amatérská úroveň

Modelový jezdec ve věku 10 let. Jednou ročně jede na týden do zahraničních hor (Francie, Itálie, Rakousko...), v zimním období navštěvuje česká střediska, kde trvá sezona při příhodných podmínkách od počátku prosince do konce března. Jezdec vyrazí do českých hor celkem 10x na jednodenní pobyt, 5x vyrazí na uměle osvětlenou sjezdovku, vždy na 3 hodiny. Mimo zimní sezonu se věnuje jiným sportům (cyklistika, turistika, plavání), práce nebude tyto pohybové aktivity považovat za přípravu, neboť není přímo cílena na zdokonalování se ve snowboardingu a nezahrne je časové

náročnosti. Při každé návštěvě českých hor stráví na svahu 7 hodin, při zahraničním pobytu také.

Časová náročnost: 70 hodin (jednodenní pobyty v českých horách) + 15 hodin (večerní lyžování) + 49 hodin (7 dní v zahraničních horách) = **134 hodin**.

Snowboarding vyžaduje širokou škálu vybavení. Vzhledem k tomu je možné uvažovat o nákupu již použitého vybavení, nicméně pro reálné vyčíslení uvažuje tato práce pořízení všech komponentů nových a to každá rok. Autor si uvědomuje, že výsledná částka bude nadhodnocena oproti reálnému stavu pro amatérskou úroveň modelového snowboardisty, neboť by zřejmě nadměru zatěžovala rodinný rozpočet s mediánovými příjmy. Kromě snowboardu, vázání a bot, je nutné zakoupit chránič páteře, helmu a brýle. Důležité jsou i zateplené kalhoty a bunda z nepromokavého materiálu. Pro transport snowboardu je vhodné pořídit obal. Nezanedbatelnou položkou jsou náklady na skipass a cestovní náklady. Ceny vybavy byly čerpány z dat e-shopů (44 a 45), pro tuto úroveň se za základní cenu bere průměrná cena z vyhledaných hodnot vybavení, ceny skipasů byly převzaty z areálu Deštné v Orlických horách (46) a rakouského Flachau

Finanční náročnost: Snowboard (4000) + boty (2500) + vázání (2200) + chránič páteře (1800). Bunda (1800) + kalhoty (1600) + funkční triko (400) + čepice (300) + brýle (400) + helma (1000) + rukavice (1000) + obal (600) + mikina (500). Celkem: **18 100 Kč**.

Deset jednodenních pobytů na českých horách (10 x 340) + 5 x večerní lyžování (5 x 240). Týdenní pobyt v zahraničí (skipass 125,5 EUR = 3451 Kč + ubytování na 6 nocí = 4500 Kč). Do areálu Deštné je dojížděnkou vzdálenost 50 kilometrů, při ceně 3 Kč na 1 kilometr je to celkem 3 000 Kč, do Flachau je to 600 km, což generuje náklady ve výši 3 600 Kč + rakouská dálniční nálepka v ceně 8,5 Eura (tedy 234 Kč). Celkem: **19 385 Kč**. Dohromady tedy vyjde jedna sezona na **37 458 Kč**.

5.3.2. Časová a finanční náročnost snowboardingu – pokročilá úroveň

Modelový snowboardista ve věku 15 let je členem lyžařského oddílu v místě svého bydliště. Mimo zimní sezonu od konce dubna do konce listopadu probíhá příprava,

kteřá zahrnuje zejména posilování, cyklistiku, gymnastické cviky, plavání a také regenerační aktivity. Trénink v délce 90 minut je dvakrát týdně, v létě (červenec a srpen) se organizovaně netrénuje, jede se na týdenní soustředění. V zimní sezoně jezdec vyrazí celkem 15 krát na jednodenní ježdění v českých horách, 4 x na víkend do zahraničí a 1 x na týdenní zahraniční pobyt. Mimo to se zúčastní 5 českých závodů a 4 zahraničních (vždy v rámci víkendového nebo týdenního pobytu). Při pobytu na českých horách stráví jezdec na svahu 7 hodin (i v případě závodu), v zahraničí taktěž. Cesty do českých skiareálů trvají v průměru 2 hodiny, do zahraničí hodin sedm. Vybavení jezdce zahrnuje oproti výstroji začátečnické úrovně jeden set (snowboard, boty, vázání) a některé oblečení navíc. Cena bude navýšena o 10 procent vůči aritmetickému průměru intervalu cen začátečnické výstroje. Za vzorové ceny poslouží ceníky areálů ve Špindlerově mlýně (5x), Deštném v Orlických horách (5x) a Flachau (4 víkendy a 1 týden, jezdec zaplatí pouze dva víkendy, ve druhých dvou se konají závody a skipass hradí pořadatel. Slevu obdrží i při týdenním pobytu, kdy místo šestidenního skipassu zakoupí pouze čtyřdenní). Členský příspěvek činí 5 000 Kč. Klub ze svého rozpočtu hradí veškeré cestovní náklady jezdců a dále přispívá na ubytování, zbývající část je dofinancována z členských příspěvků.

Časová náročnost: Výjezdy do českých hor (105 hodin) + víkendové výjezdy do zahraničních hor (4 x 7 + 4 x 14) + týdenní pobyt v zahraničí (7 x 7 + 14) + 42 tréninků po 90 minutách = **315** hodin.

Finanční náročnost: Snowboard (2 x 4400) + boty (2 x 2800) + vázání (2 x 2400) + chránič páteře (1900). Bunda (1900) + kalhoty (1800) + funkční triko (2 x 400) + čepice (300) + brýle (500) + helma (1100) + rukavice (1100) + obal (2 x 700) + mikina (2 x 500) = **31 000 Kč**. Skipasy: 5 x 340 + 2 x 65 Eur (3575 Kč) + 125,5 Eur (3451 Kč) = **8726 Kč**. Celkem s členským příspěvkem: **44 726 Kč**.

5.3.3. Časová a finanční náročnost snowboardingu – vrcholová úroveň

Modelový jezdec ve věku 18 let je členem týmu a součástí širší reprezentace České republiky. V období dubna až červen trénuje dvakrát týdně, jeden týden v červenci

proběhne týdenní soustředění zaměřené na surfing, jinak volno, v srpnu má tři týdny volno, následuje týdenní soustředění. V září až listopadu probíhají 3 tréninky týdně. V sezoně se jezdec vydá na týden do českých hor, absolvuje čtyři týdenní, čtyři pětidenní a čtyři dvoudenní pobyty v zahraničí. V jejich rámci proběhnou mezinárodní závody, stejně tak i během přítomnosti v horách českých, kde se bude soutěžit o domácí poháry. Vždy na svahu stráví 7 hodin, případně se bude věnovat regeneraci. Dvě týdenní soustředění nejsou, podobně jako u tenisu a fotbalu, započítána. Vzhledem k reprezentaci republiky bude modelový jezdec finančně víceméně zajištěn ze svazových peněz, pouze čtyři dvoudenní pobyty v zahraničí, v rámci kterých neproběhne žádný závod, si bude hradit. Výbava je poskytována sponzory a partnery, přesto bude počítáno s individuální účastí ve výši 10 000 Kč.

Časová náročnost: 84 tréninkových hodin mimo sezonu + 441 hodin na svazích = **525 hodin.**

Finanční náročnost: 4 x 65 Eur (7 150 Kč) + 18 634 (ubytování + dálniční známka, 4800 kilometrů) + 10 000 = **35 784 Kč.**

Tabulka 8. Časová a finanční náročnost tenisu

	Začátečnická		Pokročilá		Vrcholová	
	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje
Tenis	134h	18 100 Kč	315h	44 726 Kč	525h	35 784 Kč
			Pokročilý/začátečník		Vrcholový/pokročilý	
Procent. nárůst mezi kategoriemi			235,1%	247,1%	166,7%	80,0%

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky lze vyčíst, že časově je nejnáročnější vrcholová úroveň, přičemž největší procentuální nárůst je mezi začátečnickou a pokročilou úrovní. Nejvíce financí vyžaduje kategorie pokročilých, naopak provozování snowboardingu na vrcholové úrovni přináší 20% úsporu oproti pokročilým.

6 Závěrečné srovnání a diskuse výsledků

Výsledky, ke kterým tato práce dospěla, jsou v následující tabulce 9. V tabulce 10 jsou tato data uváděna v relativních jednotkách a je pomocí nich demonstrována změna časové a finanční náročnosti mezi úrovněmi v rámci jednoho sportu.

Tabulka 9. Časová a finanční náročnost jednotlivých úrovní

	Začátečnická		Pokročilá		Vrcholová	
	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje
Fotbal	280h	5 000 Kč	532h	17 080 Kč	925,5h	13 640 Kč
Tenis	147h	8 180 Kč	406h	14 460 Kč	447h	37 180 Kč
Snowboarding	134h	18 100 Kč	315h	44 726 Kč	525h	35 784 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 10. Nárůst časové a finanční mezi úrovněmi

Sport	Nárůst v % (pokročilý/začátečnický)		Nárůst v % (vrcholový/pokročilý)	
	Čas	Výdaje	Čas	Výdaje
Fotbal	190,0%	341,6%	173,9%	79,9%
Tenis	276,2%	176,8%	110,1%	257,1%
Snowboarding	235,1%	247,1%	166,7%	80,0%

Zdroj: Vlastní zpracování

Hypotéza H1 o růstu časové náročnosti v rámci jednoho sportu na škále začátečník – pokročilý – vrcholový sportovec byla potvrzena. Největší nárůst je mezi úrovní začátečnickou a pokročilou (o 190 – téměř 280 %). Je to z důvodu věku mladých sportovců, neboť na menší děti není možno klást vysoké tréninkové dávky, ty je možno zvyšovat až od cca 11. nebo 12. roku, kdy již probíhá selekce talentovanějších jedinců a jejich postup na vyšší výkonnostní úroveň. Vyšší časová zátěž vrcholových fotbalistů ve srovnání se snowboardisty a tenisty na stejné úrovni je do velké míry způsobena

organizací celostátní soutěže, která klade vysoké nároky na cestovní čas na venkovní zápasy. Tenisté hrají podstatnou část sezony v rámci území jednoho či dvou krajů a až v letním období se střetnou s celky z jiných regionů v rámci Mistrovství ČR. Snowboardisté za svým sportem musí z důvodu geografické polohy ČR cestovat více než tenisté a fotbalisté, v případě delších cest do zahraničí se pak jedná o vícedenní pobyty, čímž se podíl cestovního času na celkové časové náročnosti stává méně významným než u fotbalu. Snowboarding neklade takové nároky na kondici, jako tenis a fotbal, tréninková zátěž je proto nižší a skládá se spíše z posilování a pilování techniky jízdy.

Hypotéza (H2) o nejvyšší finanční náročnosti snowboardingu byla potvrzena. Tento sport je v závislosti na kategorii 2,2 – 3,6x dražší než zbylé dva. Pouze na vrcholové úrovni vyšel levněji tenis, a to o 4 %, který je jinak druhým nejdražším sportem, a nejlevnější je fotbal. Důvodem výše nákladů na snowboarding je rozsáhlá výbava, ceny jednotlivých komponentů a také cestovní náklady a náklady na skipassy, přičemž předpokladem práce byla jejich plná úhrada pro začátečnickou a částečná úhrada pro pokročilou úroveň ze strany jezdce. Vrcholová úroveň sportu přináší pokles nákladů, které připadají na samotného sportovce, neboť je členem výběrového oddílu, jenž má podporu místní samosprávy, svazu a sponzorů či partnerů. Na rozvoj talentované mládeže cílí i programy ministerstva školství. Tato práce zařadila do reprezentačního výběru pouze snowboardistu. Snahou bylo ukázat průměrné náklady pro jednotlivou kategorii. Autor si uvědomuje, že i mezi sportovci vrcholové úrovně jsou rozdíly v kvalitě a pouze úzká část z nich je schopna prosadit se v reprezentaci a na mezinárodní úrovni. U tenisu a fotbalu se tato úroveň rovná profesionálnímu sportu, zatímco snowboard má širší špičku. Grafické znázornění počtu sportovců jednotlivých úrovní má u tenisu a fotbalu tvar pyramidy, u snowboardingu spíše přesýpacích hodin, kde je početná začátečnická úroveň, zatímco úroveň pokročilá tak rozsáhlá není. Důvodem může být nevhodný poměr nákladů a výnosů, kdy si pokročilý jezdec hradí většinu nákladů, avšak výnosy mu jeho aktivita negeneruje, což znemožní talentovaným, avšak finančně nezajištěným snowboardistům ve své kariéře dále pokračovat. Vrcholovou úroveň nelze samozřejmě ztotožnit s reprezentací, avšak vzhledem k nižší členské základně snowboardingu, má řada vrcholových jezdců šanci

se do výběru dostat. V modelových příkladech vyjde nejlepší výkonnostní úroveň nejdražšímu tenistovi. Pokud by byl uveden příklad vrcholového snowboardisty bez takové podpory svazu, byl by snowboarding nejdražším sportem pro všechny úrovně. Na druhém místě se ocitá tenis, zde hrají významnou roli náklady na tréninky v kryté hale z důvodu nepříznivého počasí, které se dělí mezi nižší počet hráčů než u fotbalu. Ten je navíc možno provozovat venku i v zimě. Tenisté potřebují širší škálu raket a je nutné vynaložit prostředky na jejich obnovování. Je potřeba vzít v potaz vyšší náklady u individuálního sportu, kde se náklady nerozdělují mezi vyšší počet lidí. Je také možné, že někteří vrcholoví tenisté, fotbalisté i snowboardisté v mládežnických kategoriích již mají uzavřeny individuální smlouvy se sponzory či partnery. V práci tato možnost není uváděna.

Podpora svazů, klubů a jednotlivců z veřejných zdrojů hraje důležitou roli, neboť může významně snížit individuální výdaje mladých sportovců. Její principy byly vysvětleny v teoretické části této práce.

Závěry

Cílem této práce je podrobná analýza finanční a časové náročnosti kopané, tenisu a snowboardingu u dětí a mládeže pro kategorii začátečníků, pokročilých a vrcholových sportovců.

V první části se pozornost zaměřuje na psychologické a sociologické aspekty sportu a pohybových aktivit. Nejsou opomenuty ekonomické aspekty sportu s důrazem na roli státu a veřejných rozpočtů.

V části druhé se práce věnuje časové a finanční náročnosti zmíněných sportů.

Hypotéza (H1) o růstu časové náročnosti v rámci jednoho sportu na škále začátečník – pokročilý – vrcholový sportovec byla potvrzena, největší nárůst je mezi úrovní začátečnickou a pokročilou, a to o 190 – 280 %. U fotbalu je absolutní nárůst (o cca 400 hodin ročně) nejsilnější u přechodu z pokročilé na vrcholovou úroveň.

Hypotéza H2 se potvrdila v tom, že nejnákladnějším sportem je snowboarding, který je 2,2 - 3,6x dražší než ostatní sporty. Pouze na vrcholové úrovni byl jako nejdražší sport určen tenis, a to o 4 % než snowboarding, zde byla H2 vyvrácena. Následuje tenis a nejlevněji vychází provozování fotbalu. Finanční náročnost je nejnižší u začátečnické úrovni, přičemž nejvíce vynaloží snowboardisté, v průměru třikrát více než začínající hráči fotbalu a tenisu.

Seznam zdrojů

1. SLEPIČKA, Pavel, Václav HOŠEK a Běla HÁTLOVÁ. *Psychologie sportu*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2006, 230 s. ISBN 80-246-1290-9
2. SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-802-4725-628
3. LINHART, Jiří. *Slovník cizích slov pro nové století*. Vyd. 1. Litvínov: Dialog, 2004, 413 s.
4. Server idnes.cz: *Hokejista Duda má chodci za napadení zaplatit 250 tisíc korun* [online]. 2013 [cit. 2014-08-12]. Dostupné z: http://hokej.idnes.cz/duda-ma-chodci-za-napadeni-zaplatit-250-tisic-f20-hokej.aspx?c=A130615_142055_hokej_rou
5. Server sport.cz: *Duda dostal za slovní napadení sudích pokutu padesát tisíc korun* [online]. 2014 [cit. 2014-08-12]. Dostupné z: <http://www.sport.cz/hokej/extraliga/clanek/536374-duda-dostal-za-slovni-napadeni-sudich-pokutu-padesat-tisic-korun.html>
6. Server idnes.cz: *Dva opilí fotbalisté Českých Budějovic zbili v noci na ulici chodce* [online]. 2013 [cit. 2014-08-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/fotbaliste-ceskych-budejovic-kadula-a-otepka-zbili-muze-na-ulici-p8n-/krimi.aspx?c=A130812_1963178_budejovice-zpravy_jkr
7. Server idnes.cz: *Šimák musí léčit své problémy s alkoholem* [online]. 2005 [cit. 2014-08-12]. Dostupné z: http://fotbal.idnes.cz/simak-musi-lecit-sve-problemy-s-alkoholem-f1y-/fotbal.aspx?c=A050718_170122_fotbal_mn
8. Server tyden.cz: *Hříšný Jágr, hvězda mezi největšími gamblery historie* [online]. 2011 [cit. 2014-08-12]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/sport/hokej/hrisny-jagr-hvezda-mezi-nejvetsimi-gamblery-historie_207624.html#.U-n9YqPJC5g
9. JÍRA, Otakar. *Děti, mládež a volný čas (vybrané aspekty problému)*. 1997. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1157352599.pdf>

10. BOCAN, Miroslav a ŠTURSOVÁ, Tereza. *Aktuální problémy mladé generace v ČR (závěrečná zpráva)*. 2006. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1174039212.pdf>
11. Sekot, Aleš. Socializace sportem – nezastupitelná součást výchovného procesu [online]. 11. konference ČAPV – Sociální a kulturní souvislosti výchovy a vzdělávání dne 19. července 2009. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/CAPV11/4sekce/4_CAPV_Sekot.pdf
12. Valjent, Zdeněk. Flemr, Libor. *Kdo nejvíce přivádí mládež ke sportu?* Studia sportiva. 2010, roč. 4, č. 2, s. 85-95. ISSN: 1802-7679. Dostupné online z: http://www.fsps.muni.cz/studiasportiva/dokument/studia_sportiva_2010_4_2.pdf
13. SPOLEČNOST SANEP. *Sport v ČR* [online]. 2014 [cit. 2014-08-23]. Dostupné z: <http://www.sanep.cz/pruzkumy/sport-v-cr-publikovano-25-4-2014/>
14. Zákon č.115/2001 Sb., o podpoře sportu. In: 2001. [cit. 2014-08-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/zakon-o-podpore-sportu>
15. MŠMT - ODBOR SPORTU. Přehled občanských sdružení ve sportu. [online]. [cit. 2014-08-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/prehled-obcanskyh-sdruzeni-ve-sportu>
16. MŠMT. Koncepce státní podpory sportu v ČR [online]. [cit. 2014-08-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/koncepce-statni-podpory-sportu-v-ceske-republice>
17. KPMG. Koncepce financování sportu v ČR. [online]. 2012 [cit. 2014-08-24]. Dostupné z: http://www.ftvs.cuni.cz/katedry/kms/Dvor/Koncepce_financovani_sportu.pdf
18. BULLDOGS BRNO. Problémy Sazka a.s. nutí florbal zvýšit licenční poplatky. [online]. 2010 [cit. 2014-08-24]. Dostupné z: <http://www.bulldogs.cz/napsali-o-nas/problemy-financovani-od-sazka-as-nuti-florbal-zvysit-licencni-poplatky.html>
19. Zákon č.202/1990 Sb., loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů [cit. 2014-08-23]. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=0&idBiblio=76086&recShow=6&nr=458~2F2011&rpp=15#parCnt>

20. MŠMT-odbor pro mládež. Volný čas a prevence u dětí a mládeže. 2002 [online]. [cit. 2014-08-25]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/7327_1_1/download
21. MŠMT. Státní podpora sportu pro rok 2014. 2013 [online]. [cit. 2014-08-25]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/statni-podpora-sportu-pro-rok-2014>
22. FRANK, Gerhard. Fotbal. 96 tréninkových programů. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 2006, 216 s. ISBN 80-247-1337-3
23. FAJFER, Zdeněk. Trenér fotbalu mládeže (6-15 let). Vyd. 1. Praha: Olympia, 2005, 152 s. ISBN: 80-7033-933-0
24. Internetový obchod Sportfotbal.cz. Dětské kopačky [online]. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: <http://www.sportfotbal.cz/kopacky/typ-detske/>
25. Internetový obchod Gazzasport.cz. Doplnky k chráničům [online]. 2014 [cit. 2014-31-30]. Dostupné z: <http://www.gazzasport.cz/doplanky-k-chranicum-2581>
26. Internetový obchod a-mania. Dětské doplňky adidas [online]. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: <http://www.a-mania.cz/detske-doplanky-adidas-fotbal>
27. Internetový obchod Fotbalovyobchod.cz. Brankářská helma [online]. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: <http://fotbalovy-obchod.cz/brankarske-vybaveni/843-proact-advanced-headguard-brankarska-helma.html>
28. Internetový obchod IMsport.cz [online]. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: <http://www.imsport.cz/fotbal/brankarske-vybaveni/brankarske-doplanky/brankarska-helma-goalie-helmet-317753-700-12515.html>
29. Fotbalová asociace ČR. Soutěže mládeže [online]. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/domaci-souteze/souteze-mladeze/index.php>
30. Juniorská liga. Juniorská liga [online]. 2014 [cit. 2014-08-31]. Dostupné z: <http://www.junior skaliga.cz/zobraz.asp?t=liga>
31. Internetový obchod Gazzasport. Textil tréninkový [online]. 2014 [cit. 2014-08-31]. Dostupné z: <http://www.gazzasport.cz/textil-treninkovy-2640/>
32. Internetový obchod Sportfotbal.cz. Tréninkové oblečení [online]. 2014 [cit. 2014-09-06]. <http://www.sportfotbal.cz/treninkove-obleceni-1/>
33. Fotbalová asociace ČR. 1. liga staršího dorostu [online]. 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: <http://nv.fotbal.cz/domaci-souteze/1liga-st-dorostu/index.php>
34. Český tenisový svaz. Soutěžní řád.[online] 2014 [cit. 2014-08-30]. Dostupné z: http://www.cztenis.cz/docs/soutezni_rad.pdf

35. LANGEROVÁ, Martina a Blanka HEŘMANOVÁ. *Tenis a děti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005, 103 s. Děti a sport. ISBN 80-247-1256-3
36. Tenislife. Dětské tenisové rakety [online]. 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.sportobchod.cz/tenis/rakety-pro-deti-7-9-let>
37. E-shop tenis. Rakety pro děti do 9 let. [online] 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.eshop-tenis.cz/17-rakety-pro-deti-do-9-let-babytenis>
38. E-shop tenis. Dětská tenisová obuv. [online] 2014 [cit. 2014-09-05]. Dostupné z: <http://www.eshop-tenis.cz/54-detska-tenisova-obuv>
39. Tenislife. Dětská tenisová obuv [online]. 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.tenislife.cz/detska-tenisova-obuv--c83/>
40. Český tenisový svaz. Soutěže smíšených družstev starší žactvo [online]. 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.cztenis.cz/starsi-zactvo/druzstva>
41. Asociace českého snowboardingu. Historie [online]. 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.snowboarding.cz/index.php?sekce=historie>
42. Svaz lyžařů. Snowboarding [online]. 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.czech-ski.com/snowboarding/aktuality>
43. Česká snowboarding [online]. 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.czechsnowboarding.cz/>
44. Hope shop. Snowboarding [online]. 2014 [cit. 2014-09-01]. Dostupné z: <http://www.hope-sport.cz/snowboarding/c-1598/>
45. Snowboard – Zezula. Vše na snowboard [online]. 2014 [cit. 2014-09-10]. Dostupné z: <http://www.snowboard-zezula.cz/snowboarding>
46. Lyžování v Deštném. Ceník [online]. 2014 [cit. 2014-09-09]. Dostupné z: <http://www.lyzovani-destne.cz/cenik.php>
47. Flachau. Skipasspreise Mehrtageskarten [online]. 2014 [cit. 2014-09-09]. Dostupné z: <http://www.flachau.at/de/preise/skitickets/mehrtageskarten.html>